

CE51 TOGETHER

Nabor finančnih instrumentov, integriranih z
upravljanjem energije glede na
povpraševanje (DSM)
D.T2.2.4

Verzija 1
07 2017

INTERREG CENTRAL EUROPE 2014-2020

TOGETHER

TOwards a Goal of Efficiency THrough Energy Reduction - Proti cilju učinkovitosti s pomočjo zmanjšanja porabe energije

Nabor finančnih instrumentov, integriranih z
upravljanjem energije glede na povpraševanje (DSM)

D.T2.2.4

PP1 - Provincia Treviso

PP4 - Mesto Zagreb

PP6 - Občina Paks

Povzetek

Uspešne energetske naložbe kažejo, da zanesljivo energetske načrtovanje omogoča občinam, da svoje naložbe utemeljijo na premišljenih vidikih in se izognejo »ad hoc« odločitvam, ki bi verjetno lahko povzročile slabšo energetske učinkovitost ali celo težave pri implementaciji. Energetske strategije in akcijski načrti obsežno ocenjujejo priložnosti in predlagajo rešitve za energetske oskrbo občine. Upoštevajo dolgoročni razvoj občine na različnih področjih in obstoječe energetske zmogljivosti. Oblikovani so tako, da izboljšajo ozaveščenost in informiranost potrošnikov o energiji ter pripravijo ukrepe na področju energetske učinkovitosti in uvajajo nove energetske rešitve. Na podlagi analize povpraševanja po energiji in njene ponudbe, omogočajo maksimalno izboljšanje energetske učinkovitosti za vse potrošnike (gospodinjstva, industrijo, trgovino, javne stavbe itn.).

Vendar pomanjkanje finančnih sredstev pogosto ovira implementacijo ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in izvajanje aktivnosti za ozaveščanje o teh akcijskih načrtih. Po drugi strani pa izkušnje partnerjev projekta TOGETHER kažejo, da te ovire pogosto izhajajo iz nezadostne informiranosti o razpoložljivih sredstvih. EU zagotavlja finančne vire s podporo celo do 85-100% za:

- delitev izkušenj o uspešnem razvoju,
- pripravo investicijskih projektov,
- raziskovalne dejavnosti in preizkušanje novih tehnologij,
- implementacijo investicij, namestitvev naprav.

To orodje je namenjeno podpori občinam pri iskanju najustreznejšega finančnega orodja pri ukrepanju na področju energetske učinkovitosti, glede na velikost projekta, stopnjo sofinanciranja, upravičene partnerje in osredotočenost na razvoj.

V prvem delu so opisani glavni vidiki projekta energetske preнове in predstavljeni tradicionalni načini financiranja projektov energetske preнове. Od drugega poglavja naprej so predstavljene trenutno razpoložljive finančne možnosti, ki so na voljo občinam in nekaterim drugim subjektom držav članic EU. Na koncu tretjega poglavja so navedeni nekateri alternativni načini financiranja, ki jih večina upravičencev le redko pozna.

Upamo, da bo to orodje bralcu razkrilo več finančnih možnosti in mu pomagalo pri opredelitvi, načrtovanju in zagotavljanju potrebnih energetske naložb, kar bo prispevalo k zmanjšanju porabe energije in s tem povezanih emisij toplogrednih plinov v Evropski uniji.

Vsebina

1. UVOD	1
1.1. PROJEKT TOGETHER	1
1.2. NAMEN PRIROČNIKA	2
1.3. UPORABA PRIROČNIKA	2
2. MODELI IZVEDBE ENERGETSKE PRENOVE	3
2.1. ENERGETSKA PRENOVA JAVNIH STAVB	3
2.1. ENERGETSKI PRIHRANKI IN DRUGE POSREDNE KORISTI ENERGETSKE PRENOVE	4
2.2. TRADICIONALNI NAČIN FINANCIRANJA PROJEKTOV ENERGETSKE PRENOVE	6
3. MOŽNOSTI FINANCIRANJA.....	7
3.1. EVROPSKI STRUKTURNI IN INVESTICIJSKI SKLADI (ESIF)	7
3.1.1. ERDF – EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ	8
3.1.2. KOHEZIJSKI SKLAD	8
3.1.3. ESF – EVROPSKI SOCIALNI SKLAD	9
3.2. EVROPSKI PROGRAMI FINANCIRANJA	10
3.2.1. POBUDA “URBAN INNOVATIVE ACTIONS”	10
3.2.2. SKLAD “CIVITAS ACTIVITY FUND”	11
3.2.3. PROGRAM “URBACT III”	12
3.2.4. PROGRAMI TERITORIALNEGA SODELOVANJA	13
3.2.5. PROGRAM “HORIZON 2020”	19
3.3. POMOČ PRI RAZVOJU PROJEKTOV	20
3.3.1. INICIATIVA “ELENA EIB”	20
3.3.2. PROGRAM “ELENA KfW” (KfW – NEMŠKA RAZVOJNA BANKA).....	21
3.3.3. PROGRAM “HORIZON 2020” – RAZPIS EE22	22
3.3.4. PARTNERSTVO »JASPERS«	23
3.4. INSTRUMENTI FINANČNIH INSTITUCIJ	24
3.4.1. EFSI – EVROPSKI SKLAD ZA STRATEŠKE NALOŽBE (ANG. EUROPEAN FUND FOR STRATEGIC INVESTMENTS)	24
3.4.2. POSOJILA OBČINAM	25
3.4.3. INICIATIVA »DEEP GREEN« – INSTRUMENT »ZASEBNE FINANCE ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST« (ANG. PF4EE – PRIVATE FINANCING FOR ENERGY EFFICIENCY).....	26
3.4.4. INSTRUMENT ZA FINANCIRANJE NARAVNEGA KAPITALA (ANG. NCFE - NATURAL CAPITAL FINANCING FACILITY)	27
3.4.5. EVROPSKI SKLAD ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST (ANG. EEEF – EUROPEAN ENERGY EFFICIENCY FUND).....	29
3.5. ALTERNATIVNE SCHEME FINANCIRANJA	30
3.5.1. POGODBE O ENERGETSKIH STORITVAH/ZMOGLJIVOSTIH (EPC) IN VLOGA ESCO PODJETIJ	30
3.5.2. MNOŽIČNO FINANCIRANJE (ANG. CROWDFUNDING)	33
3.5.3. UGODNA POSOJILA, JAMSTVA	35
3.5.4. OBNOVLJIVI SKLADI.....	36
3.5.5. FINANCIRANJE NA PODLAGI RAČUNA (ANG. ON-BILL FINANCING).....	38
3.5.6. ZELENE OBČINSKE OBVEZNICE (ANG. GREEN MUNICIPAL BONDS)	39
4. POMEN FINANČNIH INSTRUMENTOV PRI UPRAVLJANJU ENERGIJE GLEDE NA POVPRŠEVANJE	41
4.1. KONCEPT UPRAVLJANJA ENERGIJE GLEDE NA POVPRŠEVANJE	41
4.2. SISTEM UPRAVLJANJA ENERGIJE Z NIZKOCENOVNIMI ALI BREZPLAČNIMI UKREPI	41
4.3. POMEMBNOST FINANCIRANJA DSM-A TER SPREJEMANJA LE-TEGA.....	42
4.4. MODEL SPREMEMB, POVEZANIH S SPREJEMANJEM.....	44
5. SKLEP	45
REFERENCE	46
SLOVAR	47

KAZALO SLIK	51
KRATICE IN OKRAJŠAVE.....	52

1. Uvod

Projekt TOGETHER ponuja meddržavno platformo za krepitev zmogljivosti, kjer lahko partnerji z različnimi ravnmi znanja skupaj okrepijo svoje kompetence ter s tem spodbujajo ukrepe na strani ponudbe in povpraševanja v okviru načrtovanja energetske učinkovitosti v javnih stavbah. Glavni cilj projekta je izboljšanje energetske učinkovitosti in varčevanje z energijo v javnih stavbah s spreminjanjem vedenja uporabnikov stavb in s spodbujanjem ukrepov energetske učinkovitosti.

To orodje je kontekstualizirano v okviru drugega cilja projekta TOGETHER: če prvi cilj projekta »Povečati energetske učinkovitost in zagotoviti naložbe, zahvaljujoč izboljšani multidisciplinarni notranji usposobljenosti osebja in zahvaljujoč sistemu zaveznitva (t.i. Alliance System) z bolj angažiranimi in motiviranimi uporabniki stavb« zahteva opazovanje in preučevanje možnih orodij, ki jih je treba združiti skupaj za doseganje energetske učinkovitosti v javnih stavbah, potem drugi cilj »Izdelati in preizkusiti najustreznejše kombinacije tehničnih in finančnih orodij ter orodij za upravljanje energije glede na povpraševanje za izboljšanje energetske učinkovitosti javne infrastrukture« zahteva praktično in konkretno izvajanje možnih opredeljenih ukrepov.

1.1. Projekt TOGETHER

Trije glavni cilji projekta TOGETHER so:

1. povečanje energetske učinkovitosti javnih stavb in zagotavljanje naložb skozi izboljšano multidisciplinarno notranjo krepitev usposobljenosti osebja v javni upravi in skozi vzpostavitev sistema zaveznitva z bolj angažiranimi in motiviranimi uporabniki stavb;
2. izdelava in pilotno testiranje najustreznejših kombinacij tehničnih in finančnih orodij ter orodij za upravljanje energije glede na povpraševanje z namenom izboljšanja energetske učinkovitosti javne infrastrukture, trenutno v 8 regionalnih pilotnih projektih, ki vključujejo skupaj 85 stavb;
3. ureditev rezultatov projekta v obliko celovitega paketa politik za obsežno izvajanje, s čimer se bodo lokalne prakse upravljanja stavb postavile v središče ambicioznih politik varčevanja z energijo.

V osnovi, projekt TOGETHER načrtuje organizacijo interdisciplinarnega tečaja »usposabljanje izvajalcev usposabljanj« za lastnike stavb, menedžerje in javne odločevalce/deležnike, ki združuje tradicionalne tehnične prispevke o energetskem menedžmentu in dodatno oz. naknadno opremljanje stavb z usmerjenimi prispevki vedenjske znanosti, ekonomije in psihologije, z namenom vključiti končne uporabnike v cilje energetske učinkovitosti posamezne stavbe.

Tečaj "Usposabljanje izvajalcev usposabljanj" se zaključuje z zagotovitvijo integriranega pametnega orodja, ki vključuje:

1. smernice za izvajanje inovativne sheme EPIC (Energy Performance Integrated Contract - integrirana pogodba o energetske zmogljivosti), ki združuje tehnološke naprave in komponente, ki temeljijo na vedenju;
2. komplet vzorčnih modelov sistemov za upravljanje z energijo v šolah, institucionalnih in drugih vrstah stavb;
3. inovativen koncept sistema zaveznitva med lastniki/menedžerji/uporabniki stavb, ki sodelujejo v Pogajalskem odboru z namenom doseči energetske prihranke, ki bodo ponovno vloženi/reinvestirani s pomočjo akcijskega načrta za reinvestiranje.

Poleg tega bodo partnerji do konca projekta skupaj izdelali Meddržavno strategijo in Program vključevanja, vključno s strateškimi in operativnimi priporočili za ustrezno spremljanje in trajnostno prevzemanje rezultatov projekta.

1.2. Namen priročnika

Orodje je namenjeno predstavitvi tistih finančnih možnosti, s katerimi je mogoče financirati prenovo stavb, z namenom izboljšanja energetske učinkovitosti in s tem povezane dejavnosti, ki vplivajo na vedenje uporabnikov stavb. Nekatera od naštetih finančnih orodij so bolj poznana odločevalcem in tehničnim strokovnjakom delujočih na občinah, saj so široko promovirana in poleg tega imajo prosilci izkušnje pri prijavljanju za ta sredstva. Ta orodja so večinoma operativni programi določenih držav, ki se financirajo iz strukturnih skladov - večinoma iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Druga orodja niso poznana ali pa prosilci niso zainteresirani za njihovo uporabo, zaradi pomanjkanja informacij - ki po eni strani ovirajo prilagoditev finančnih programov načrtovanim naložbam, po drugi strani pa zaradi pomanjkanja rutinskih in slabih informacij ta sredstva izgledajo tveganje za prosilce, ki ne nameravajo zapravljati svojih zmogljivosti za projekte, ki imajo malo možnosti za odobritev. S tem orodjem smo želeli zapolniti to vrzel in podrobno predstaviti vse relevantne programe, da bi uporabnikom omogočili, da lažje ocenijo, kateri programi so primerni za njihov razvoj in kako lahko sodelujejo z drugimi prosilci.

1.3. Uporaba priročnika

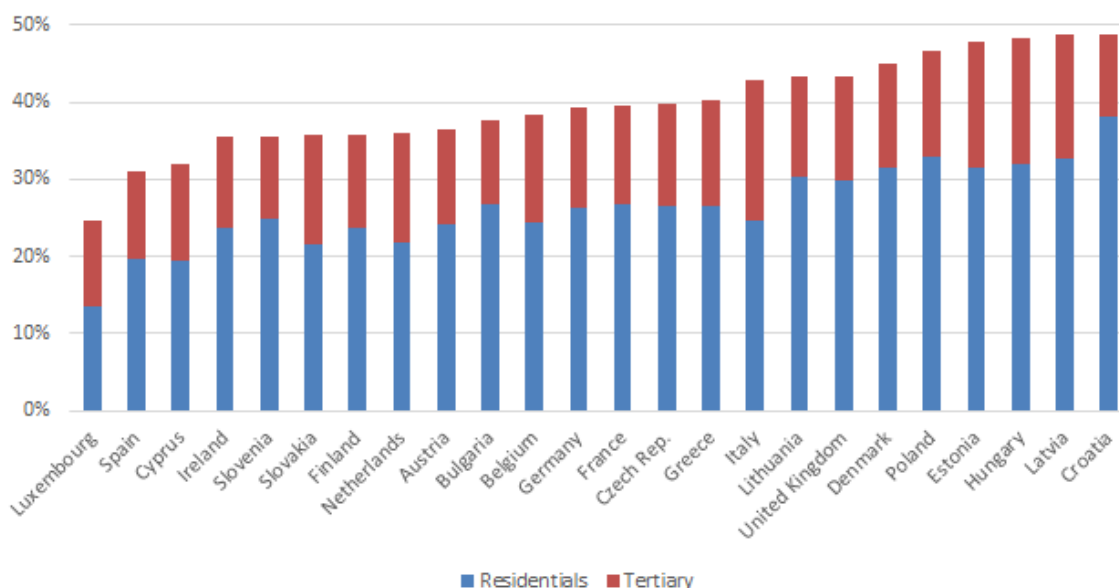
Orodje obravnava ukrepe, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi energetskih naložb. Pojasnjuje veljavne tehnologije in »mehke« ukrepe za naložbe v energetske učinkovitost ter predstavlja relevantne finančne vire tako, da na začetku pojasnjuje osnove finančnih orodij EU in v nadaljevanju podrobno predstavi alternativna finančna sredstva, kot na primer množično financiranje ali zelena posojila.

Občinam ali regijam svetujemo, da to orodje uporabijo pri pripravi energetskih strategij, akcijskih načrtov za trajnostno energijo in podnebne spremembe ter celo pri študijah izvedljivosti in tehničnih študijah načrtovanih energetskih naložb. Na osnovi analize zahtev in razlik med sredstvi, se bodo uporabniki lahko odločili za najboljši vir financiranja z zelenega vidika vlagatelja - npr. minimalna vračilna doba, nizko tveganje ali najvišja stopnja financiranja.

2. Modeli izvedbe energetske prenove

2.1. Energetska prenova javnih stavb

Skupna tlorisna površina stavb v EU je približno 25 milijard m², ne-stanovanjske stavbe predstavljajo več kot ¼ skupne površine in so v povprečju 55% bolj energetske intenzivne kot stanovanjske stavbe (286 kWh/m² v primerjavi s 185 kWh/m²)¹. Leta 2014 je stavbni sektor predstavljal 40% porabe končne energije in je bil največji porabnik končne energije v EU. V nekaterih državah članicah ta delež celo presega 45%, kot je prikazano na sliki 1. Približno 1/3 porabe v stavbah je v ne-stanovanjskih, vendar je v nekaterih državah, kot so Luksemburg, Nizozemska, Italija in Portugalska poraba v ne-stanovanjskih stavbah višja kot v drugih državah članicah in predstavlja približno polovico skupne porabe stavb.

Slika 1: Delež stavb v končni porabi (2014), vir: ODYSSEE, Enerdata

Poleg tega so stavbe odgovorne za 36% emisij CO₂ v EU in 55% njene porabe električne energije. Iz tega razloga imajo stavbe ključno vlogo v energetske in podnebni politiki EU. Kot je navedeno v Direktivi o energetske učinkovitosti, so „...„ključnega pomena za doseganje cilja Unije o zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za 80-95% do leta 2050 v primerjavi z letom 1990«. »Stopnja prenove stavb je potrebno povečati, saj obstoječi stavbni fond predstavlja največji potencialni sektor za energetske prihranke“.

Stavbe v lasti javnih organov predstavljajo znaten delež stavbnega fonda in imajo visoko prepoznavnost v javnem življenju. Zatorej je energetska prenova javnih stavb namenjena ne le zmanjšanju porabe energije, temveč tudi spodbujanju podobnih ukrepov v drugih sektorjih in med drugimi deležniki. Ta vloga javnega sektorja “dajanje zgleda” pri energetske prenovi stavb in energetske učinkovitosti na splošno je

¹ ODYSSEE-MURE project: “Energy Efficiency Trends and Policies in the Household and Tertiary Sectors”, June 2015, available at: <http://www.odyssee-mure.eu/publications/br/energy-efficiency-trends-policies-buildings.pdf>

poudarjena v direktivah EU o energetske učinkovitosti (EED), energetske zmogljivosti stavb (EPBD) in obnovljivih virih energije (OVE).

Za postopno zmanjševanje števila neučinkovitih stavb v stavbnem fondu EU je potrebna temeljita obnova (prenova) obstoječih stavb. To pomeni implementacijo vseh stroškovno učinkovitih ukrepov, ki bodo zmanjšali tako dobavo energije, kot tudi porabo končne energije, za precejšen odstotek v primerjavi z odstotki pred prenovo, kar bo vodilo do zelo visoke energetske zmogljivosti. Dodatna prizadevanja za uvedbo obnovljivih virov energije na strani ponudbe, bodo spodbudila prenovo stavb v smeri standarda nZEB - standarda za skoraj nič-energijske stavbe (ang. nearly Zero Energy Buildings). S spodbujanjem temeljite obnove, se bo izkoristil polni gospodarski potencial za energetske prihranke, s čimer se bomo izognili učinku izključitve. Vendar pa je odločitev o intenzivnosti prenove odvisna od investicijskih stroškov in splošne stroškovne učinkovitosti naložbe². Poiskati pravi model financiranja je torej ključnega pomena, kar je tudi v središču interesov tega priročnika.

2.1. Energetski prihranki in druge posredne koristi energetske prenove

Zgoraj predstavljeni podatki jasno kažejo na pomen stavb v celotni porabi energije v EU. Koristi energetske prenove stavb so številne in segajo od individualnih koristi na ravni lastnika/uporabnika stavbe do koristi za družbo/gospodarstvo.

Prva, takojšnja korist energetske prenove, so prihranki pri stroških za energijo, ki so posledica manjše porabe (za enako raven udobja). Raven prihrankov pri stroških je odvisna od ravni prihrankov energije in od cene energije. Medtem ko se cene energije razlikujejo glede na distributerja energije in trg, so prihranki energije odvisni od temeljitosti obnove. Še vedno ni univerzalne opredelitve temeljite obnove, vendar je bilo na tem področju vloženega nekaj truda, na podlagi katerega lahko ocenimo pričakovane ravni prihrankov³:

- Manjše obnove: implementacija 1 ali 2 ukrepov (npr. novi grelec vode/bojler), kar rezultira v zmanjšanju porabe energije do 30% (s povprečnimi stroški 60 €/m²).
- Zmerne obnove: vključuje 3-5 izboljšav (npr. izolacija ustreznih delov stanovanja in novi grelec vode/bojler), kar rezultira v zmanjšanju energije v razponu 30% - 60% (s povprečnimi stroški 140 €/m²).
- Obsežne obnove: pri tem pristopu se obnova obravnava kot paket ukrepov, ki delujejo skupaj in vodijo k zmanjšanju energije za 60% -90% (s povprečnimi stroški 330 €/m²)
- Obnove za skoraj nič-energijske stavbe: zamenjava ali nadgradnja vseh elementov, ki vplivajo na porabo energije, prav tako namestitev tehnologij za obnovljive vire energije z namenom zmanjšanja porabe energije in ravni emisij ogljika na skoraj nič (s povprečnimi stroški 580 €/m²).

Ocenjuje se, da bi (temeljita) obnova stavb lahko privedla do 75-odstotnega zmanjšanja porabe končne energije na ravni EU do leta 2050 (v primerjavi z letom 2010), zmanjšanje porabe plina do 95% in nafte do 97%⁴. Ob upoštevanju visoke odvisnosti EU od uvoza energije, pri čemer je odvisnost od uvoza, po podatkih

² ODYSEE-MURE project: "Policy Brief - Renovation of Buildings", February 2017, available at: <http://www.odyssee-mure.eu/publications/policy-brief/renovation-building.html>

³ DG for Internal Policies, Policy Department A: Economic and Scientific policy: "Boosting Building Renovation: What potential and value for Europe?", October 2016, available at: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/587326/IPOL_STU\(2016\)587326_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/587326/IPOL_STU(2016)587326_EN.pdf)

⁴ *Ibid.*

Eurostata leta 2014, dosegla 53,5%, je očitno, da bi obnova obstoječega stavbnega fonda EU zmanjšala uvoz energije in s tem izboljšala evropsko energetske varnost. Poleg tega bi bili izdatki za uvoz energije, ki so bili 2,5-krat višji od trgovinske bilance EU v obdobju 2013-2014, zmanjšani in privarčevana sredstva na voljo za prerezporeditev v druge namene.

Prihranki energije se prav tako prenašajo v okoljske koristi, predvsem v obliki zmanjšanja emisij CO₂, ki izhajajo iz uporabe fosilnih goriv. Kot je bilo že poudarjeno, lahko energetska prenova stavb bistveno prispeva k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov do 90% do leta 2050 v primerjavi z letom 1990. Vendar se ne bodo zmanjšale samo emisije toplogrednih plinov, ampak tudi emisije drugih onesnaževalcev, kar bo izboljšalo kakovost zraka in zmanjšalo s tem povezane zdravstvene težave.

Zdravstvena vprašanja obravnavajo tudi dejstvo, da bo energetska prenova izboljšala toplotno kakovost v zaprtih prostorih in zmanjšala težave, kot so plesen, vlaga in prepih. Poleg tega se Evropa v stanovanjskem sektorju sooča z naraščajočo energetske revščino, kar se odraža v dejstvu, da 11% evropskega prebivalstva pozimi ni moglo ohranjati gospodinjstev toplih. To zlasti velja za države članice EU, kjer je BDP na prebivalca pod evropskim povprečjem. Zatorej je zmanjšanje energetske potreb stavb in posledično računov gospodinjstev za energijo, bistveno za zmanjšanje energetske revščine in doseganje socialne in teritorialne kohezije na ravni EU.

Poleg izboljšane notranjega toplotnega ugodja, bo energetska prenova prinesla tudi gospodarske koristi lastniku/uporabniku stavbe. Najbolj očitna korist je seveda zmanjšanje stroškov. Vendar pa je koristi še več. Prvič, vrednost nepremičnine se bo povečala. Nekateri študije kažejo, da bo nepremičnina z energetske učinkovitostjo razreda A dosegla 11% višjo ceno kot nepremičnina razreda D na isti lokaciji⁵. Drugič, ko gre za energetske prenove javnih stavb, bo korist zmanjšanje vladnih izdatkov, ki bi jih bilo mogoče dodeliti za različne namene. Poleg tega se lahko zaradi povečanja zaposlenosti zmanjša tudi pritisk na vladne proračune, kar vodi do manjših izdatkov za podporo nezaposlenim.

Energetska prenova stavb bo imela pozitivne učinke tudi na gospodarstvo. Stavbni sektor je namreč odgovoren za 7% BDP EU. Zaposluje več kot 11 milijonov ljudi, pri čemer specializirane gradbene dejavnosti, ki vključujejo obnovitvena dela in energetske prenove, predstavljajo dve tretjini celotne zaposlenosti v sektorju. Te dejavnosti ponujajo v glavnem majhna in srednje velika podjetja (MSP). Potemtakem bi stabilno povpraševanje po energetske prenove, ki ga spodbudijo pametne politike, sprožilo nadaljnji razvoj stavbnega sektorja majhnih in srednje velikih podjetij, okrepilo pomembno vlogo, ki jo že imajo specializirane dejavnosti, v smislu dodane vrednosti in zaposlovanja, ter tako prispevalo k celotni gospodarski rasti EU. ⁶Koristi od energetske prenove so povzete na sliki 2:

Ekonomске koristi	Okoljske koristi	Družbene koristi
<ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšani stroški za energijo • Pozitiven učinek na javni proračun • Izboljšana trgovinska bilanca (zmanjšani uvoz) • Zaposlovanje • Povečana vrednost nepremičnin 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšane emisije toplogrednih plinov • Izboljšana kakovost zraka (zmanjšanje emisij drugih onesnaževalcev) 	<ul style="list-style-type: none"> • Povečana varnost oskrbe • Zmanjšana energetska revščina • Koristi na področju zdravja • Večja udobnost/zadovoljstvo • Zaposlovanje

Slika 2: Pregled koristi energetske prenove stavb

⁵ Ibid.

⁶ Joint Research Centre (JRC): "Energy Renovation: The Trump Card for the New Start for Europe", 2015

2.2. Tradicionalni način financiranja projektov energetske prenovе

Kot vsaka dejavnost, ima tudi energetska prenova s tem povezane stroške, ki se razlikujejo glede na temeljitost prenovе, kot je na kratko predstavljeno zgoraj. Zaradi tega mora vsaka odločitev o energetski prenovi stavbe, skrbno ovrednotiti te stroške in zagotoviti financiranje, da se bodo po izvedbi pridobile zgoraj obravnavane koristi.

Tradicionalno financiranje projektov v mestih in občinah je odvisno predvsem od njihovega lastnega proračuna ali komercialnega posojila.

Eden od finančnih izzivov, s katerimi se soočajo občine, pogosteje manjše občine, je nezadostna dohodkovna osnova, s katero bi financirale projekte (ne le projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti, temveč tudi druge razvojne projekte). Nezadostna dohodkovna osnova, ki je lahko posledica majhnega števila podjetij in/ali rezidentov z visokimi dohodki, ki plačujejo davke, lahko zmanjša razpoložljivost ustreznih sredstev za kapitalske naložbe. Občine, ki so odvisne od denarnih transferjev iz regionalnih ali državnih oblasti, imajo pogosto omejene pristojnosti za pridobivanje sredstev. Takšne omejitve pomenijo, da vsaka odločitev o vlaganju v projekt za izboljšanje energetske učinkovitosti zahteva, da občina prerazporedi sredstva ali prepriča višje ravni oblasti, da je projekt za izboljšanje energetske učinkovitosti ekonomsko upravičen. To pogosto ni preprosta naloga. Zanašanje na prenose sredstev iz drugih ravni oblasti prav tako izpostavlja občine tveganju, da bi lahko spremembe nacionalnih proračunskih ali političnih prednostnih nalog vplivale na odobritev in porabo sredstev. To prinaša dodatne negotovosti in otežuje zavezanost večletnim programom naložb v kapital.⁷

Ko gre za posojila, tj. zadolževanje, nacionalne oblasti pogosto nalagajo omejitve pri zadolževanju občin, da bi preprečile, da zaidejo v finančne težave. Te omejitve so lahko v obliki omejevanja namena uporabe izposojenih sredstev in/ali v obliki omejitve skupnega zneska, ki si ga občine lahko izposodijo. V obeh primerih bodo projekti za izboljšanje energetske učinkovitosti verjetno izključeni, ker niso tipični projekti naložb v kapital, ki jih lahko brez težav ocenijo in odobrijo višji organi. Poleg tega, ko bodo zgornje meje dolga določene, bodo projekti za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki imajo relativno nizko prepoznavnost v javnosti, verjetno imeli nižjo prioriteto pred drugimi nujnimi ali obveznimi potrebami.⁸

Mesta in občine se morajo seveda zavedati virov financiranja, ki so jim na voljo za projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti. Poleg tega je treba preiti s teh omejevalnih tradicionalnih načinov financiranja. Namreč, ne le, da je uporaba teh metod ovirana zaradi težav, ki so bile na kratko obravnavane zgoraj, ampak so le-te kombinirane z običajno slabim znanjem in zmogljivostmi na lokalni ravni za pripravo izvedljivih projektov. Iz teh razlogov je potrebno poiskati nove modele financiranja, ki lahko obravnavajo splošne ovire za širše izvajanje projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti na ravni mesta/občine - tako pomanjkanje zmogljivosti, kot tudi omejen dostop do finančnih sredstev.

Informacije, ki so na voljo v tem priročniku o razpoložljivih virih in modelih financiranja projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti, so namenjene za pomoč mestom/občinam pri iskanju tistih informacij, ki najbolje ustrezajo njihovim potrebam.

⁷ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH: "CF4EE - Crowdfunding for Energy Efficiency", October 2016, available at: <http://www.ieadsm.org/wp/files/2016-10-28-CF4EE-Feasibility-Study-final.pdf>

⁸ *Ibid.*

3. Možnosti financiranja

3.1. Evropski strukturni in investicijski skladi (ESIF)

Za sedanje programsko obdobje EU je bil določen enoten sklop pravil, ki zajemajo pet strukturnih in investicijskih skladov EU (ESI skladi). Namen teh pravil je, vzpostaviti jasno povezavo s strategijo Evropa 2020 za ustvarjanje pametne, trajnostne in vključujoče rasti v EU, izboljšati usklajenost, zagotoviti dosledno implementacijo in omogočiti čim lažji dostop do ESI skladov za tiste, ki imajo lahko koristi od njih.

Slika 3: ESI skladi, ki prispevajo k strategiji Evropa 2020 na vseh treh področjih

V programskem obdobju 2014-2020 je bil oblikovan nov zakonodajni okvir za pet skladov, ki spadajo pod kohezijsko politiko EU, skupno kmetijsko politiko in skupno ribiško politiko. Ti ESI skladi so:

- Evropski sklad za regionalni razvoj (ERDF),
- Evropski socialni sklad (ESF),
- Kohezijski sklad,
- Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EAFRD),
- Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (EMFF).

Sredstva financirajo velik del nacionalnih operativnih programov držav članic, dostopna pa so tudi prek transnacionalnih programov. Za energetske naložbe so najpomembnejši viri Evropski sklad za regionalni razvoj, Kohezijski sklad in v smislu dvigovanja ozaveščenosti ter izobraževanja Evropski socialni sklad.

3.1.1. ERDF - Evropski sklad za regionalni razvoj

Njegov namen je prispevati k zmanjšanju razlik med stopnjami razvoja evropskih regij ali posebnih družbenih skupin. Sredstva ERDF lahko uporabljajo raziskovalni centri, lokalne in regionalne oblasti, šole, korporacije, centri za usposabljanje, vladne službe, majhna in srednje velika podjetja, univerze in neprofitne organizacije. Sredstva so, poleg njim, na voljo tudi javnim organom, nekaterim organizacijam v zasebnem sektorju (zlasti majhnim in srednje velikim podjetjem), nevladnim organizacijam in prostovoljnim organizacijam. ERDF lahko prispeva k financiranju:

- naložb v infrastrukturo, ki državljanom zagotavljajo osnovne storitve na področju energije, okolja, prometa ter informacijskih in komunikacijskih tehnologij;
- naložb v socialno, zdravstveno ter izobraževalno infrastrukturo;
- razvoja endogenega potenciala s podpiranjem regionalnega ter lokalnega razvoja in raziskav ter inovacij;
- tehnične pomoči.

Upravičenci: lokalni, regionalni in nacionalni organi; socialne, kulturne in izobraževalne ustanove; nevladne organizacije; majhna in srednje velika podjetja ter združenja

Glavna področja:

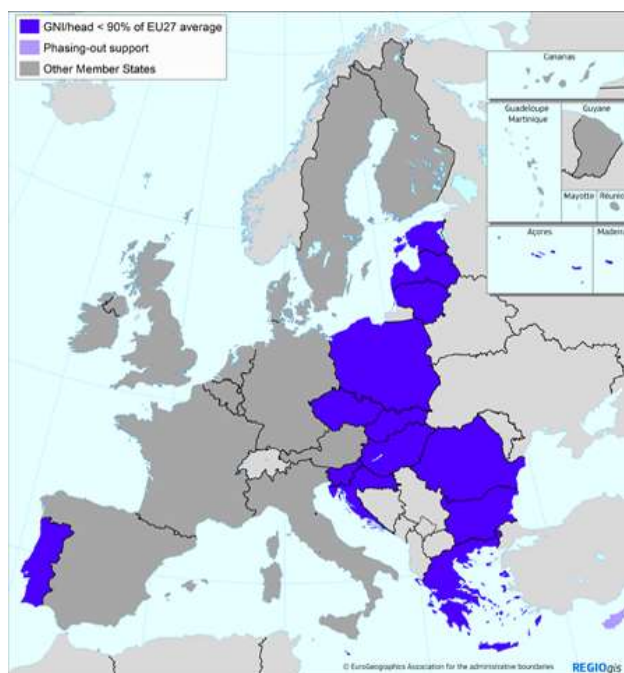
- OVES, pametni distribucijski sistemi in infrastruktura za energetske učinkovitost;
- raziskave, inovacije ter IKT;
- konkurenčnost majhnih in srednje velikih podjetij;
- nizko - ogljično gospodarstvo;
- prilagajanje podnebnim spremembam in obvladovanje tveganja;
- varstvo okolja in učinkovitosti virov;
- trajnostni promet.

3.1.2. Kohezijski sklad

Zagotavlja finančni prispevek za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij na področju prometne infrastrukture (TEN-T). Sredstva projekta do 80 - 85% so namenjena državam članicam, katerih bruto nacionalni dohodek (BND) je nižji od 90% povprečja EU in ki izvajajo nacionalne konvergenčne programe za pridružitvev Ekonomski in monetarni uniji. Med drugimi področji lahko Kohezijski sklad prispeva k financiranju:

- okoljske infrastrukture in sprejetja okoljskih standardov EU,
- energetske učinkovitosti in uporabe obnovljivih virov energije.

V državah članicah EU se iz teh dveh skladov financira več operativnih programov (OP). Del razpisov za te operativne programe zagotavlja podporo za energetske naložbe v občinah (kot je OP teritorialnega razvoja in razvoja naselbin na Madžarskem).

Slika 4: Upravičenost do sredstev iz Kohezijskega sklada 2014-2020

Upravičenci: Lokalne in regionalne oblasti

Glavna področja:

- energija: uporaba obnovljivih virov energije in učinkovitost;
- nizko-ogljivo gospodarstvo;
- prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in obvladovanje tveganj;
- varstvo okolja in učinkovitosti virov;
- trajnostni promet in
- institucionalna zmogljivost.

Vrste financiranja:

- subvencije;
- finančni instrumenti: jamstva, posojila, (kvazi-) kapitalska udeležba in drugi mehanizmi za kritje tveganj, po možnosti s tehnično podporo in
- posredno financiranje (npr. posojila, tvegani kapital ter izhodiščni kapital).

3.1.3. ESF - Evropski socialni sklad

ESF je glavni instrument Evrope za podporo delovnih mest, pomoč ljudem pri iskanju boljših delovnih mest in zagotavljanje pravičnejših zaposlitvenih možnosti za vse državljane EU. Kar zadeva razvoj energetskega upravljanja, sklad podpira izobraževalne dejavnosti in dejavnosti ozaveščanja, npr. naložbe v obnovljive vire energije ali energetske učinkovitost.

Upravičenci:

- lokalni, regionalni in nacionalni organi;
- organizacije delavcev in delodajalcev;
- nevladne organizacije in
- podjetja.

Glavna področja:

- trajnost, kakovost in mobilnost delovne sile;
- socialna vključenost, boj proti revščini in diskriminaciji;
- izobraževanje in
- institucionalna zmogljivost.

Obstaja velika raznolikost glede narave, velikosti in ciljev ESF projektov, ki obravnavajo številne ciljne skupine - projekti, namenjeni izobraževalnim sistemom, učiteljem in učencem; mladim in starejšim iskalcem zaposlitve; in potencialnim podjetnikom iz vseh okolij.

3.2. Evropski programi financiranja

Več kot 76% proračuna EU se upravlja v partnerstvu z nacionalnimi in regionalnimi oblastmi preko sistema "deljenega upravljanja", večinoma preko zgoraj navedenih 5 velikih skladov - strukturnih in investicijskih skladov. V tem poglavju predstavljamo najpomembnejše programe, ki jih podpira ESIF in jih lahko uporabimo za naložbe v energetiko ali okolje.

3.2.1. Pobuda "Urban Innovative Actions"

Približno 359 milijonov ljudi - 72% celotnega prebivalstva EU - živi v mestih in predmestjih. Mestna območja se soočajo z mnogimi medsebojno povezanimi izzivi, to je povezanimi z zaposlovanjem, migracijo, demografijo, onesnaževanjem vode in tal, itd.... Vendar so tudi gonilna sila novih idej in rešitev, dinamičnih krajev, kjer se spremembe dogajajo v večjem obsegu in hitro. Da bi odgovorili na vse bolj kompleksne izzive, s katerimi se soočajo, morajo mestne oblasti preseči tradicionalne politike in storitve - biti morajo drzne in inovativne.

Urban Innovative Actions (UIA) zagotavlja mestnim območjem po Evropi vire za preskušanje novih in nedokazanih rešitev za reševanje mestnih izzivov. Na podlagi 8. člena Uredbe o Evropskem skladu za regionalni razvoj, ima pobuda celoten proračun ERDF v višini 372 milijonov EUR za obdobje 2014-2020.

Upravičenci: Lokalne oblasti s populacijo vsaj 50.000 prebivalcev ali združenja lokalnih oblasti, če to skupaj znaša 50.000 prebivalcev (lahko so čezmejna, vendar se močno priporoča ozemeljska povezanost).

Glavna področja:

- vključevanje priseljencev in beguncev;
- delovna mesta in veščine v lokalnem gospodarstvu;
- energetski prehod;
- urbana revščina in

- prilagajanje podnebnim spremembam, krožno gospodarstvo, nastanitev, mobilnost v mestih, zelena javna naročila, digitalni prehod, kakovost zraka in naravne rešitve.

Do sredine leta 2017 sta bila objavljena 2 razpisa. Različni razpisi se lahko razlikujejo glede na napovedana območja.

Prijaviti se je mogoče za največ 5.000.000 EUR, in samo nekaj projektov je sprejetih pri vsakem razpisu. Najvišja intenzivnost subvencije je 80%.

Vrednotenje: Stalni sekretariat preveri, ali prijave ustrezajo merilom upravičenosti in dopustnosti, ki so navedena v Pravilniku UIA. V drugem koraku se izvede strateška ocena po 4 merilih: inovativnost (40%), partnerstvo (15%), merljivost rezultatov (15%), prenosljivost (10%)

Več informacij o razpisih: <http://www.uia-initiative.eu/en/call-proposals>

3.2.2. Sklad "CIVITAS Activity Fund"

CIVITAS je mreža mest za tista mesta, ki so predana čistejšemu in boljšemu prometu v Evropi in zunaj nje. Odkar je Evropska komisija leta 2002 začela izvajati pobudo CIVITAS, je le-ta preizkusila in izvedla več kot 800 ukrepov in mestnih prometnih rešitev kot del demonstracijskih projektov v več kot 80 mestih v Evropi.

Program ponuja izvajalcem priložnost, da vidijo inovativne transportne rešitve, ki se razvijajo in uporabljajo iz prve roke, ter se učijo ob sebi enakih in od strokovnjakov, ki delajo na tem področju. CIVITAS neguje politično zavezanost, nove tržne rešitve in ponuja financiranje ter izmenjavo znanja z namenom ustvarjanja rasti in bolj povezanih ter trajnostnih načinov prevoza.

Deluje na 10 tematskih področjih, povezanih s trajnostno mobilnostjo prometa, ki zajemajo:

- način življenja, neodvisen od avtomobila;
- čista goriva in vozila;
- skupni potniški promet;
- strategije upravljanja povpraševanja;
- integrirano načrtovanje;
- upravljanje mobilnosti;
- vključevanje javnosti;
- varnost in zaščito;
- prometno telematiko in
- urbano logistiko tovornega prometa.

Skład »CIVITAS Activity Fund« je program, ki podpira prevzem ukrepov za trajnostno mobilnost v mestih v Evropi z zagotavljanjem finančne pomoči za posebne dejavnosti CIVNETS.

Upravičenci: Lokalni organi; organizacije, kot so prevozniki; majhna in srednje velika podjetja; univerze, nevladne organizacije.

Povprečno sofinanciranje v preteklem obdobju je bilo 75%. Prijave za zneske, ki se gibljejo med 10.000 in 11.000 EUR, so priporočene na organizacijo. Vendar je mogoče zaprositi za nižje ali višje zneske glede na njihove predvidene dejavnosti. Skład »CIVITAS Activity Fund« obsega 30.000 EUR za vzpostavitev 2-3 novih omrežij.

Program podpira delavnice, študijske obiske, podeljevanje nagrad, razširjanje in komunikacijo, izmenjavo osebja, usposabljanja, evalvacijo in študije izvedljivosti, sistematičen prenos ukrepov s pionirskega mesta na mesto, ki le-te prevzema. Financirajo se lahko samo dejavnosti, ki jih predlagajo organizacije, ki želijo ustanoviti nove mreže CIVITAS.

Več informacij o razpisih: <http://civitas.eu/civinet-activity-fund>

3.2.3. Program “URBACT III”

Že več kot deset let, je program URBACT evropski program za teritorialno sodelovanje, katerega cilj je spodbujanje trajnostnega integriranega urbanega razvoja v mestih po vsej Evropi. Je instrument kohezijske politike, ki ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj, 28 držav članic, Norveška in Švica.

Poslanstvo programa URBACT je omogočiti mestom, da sodelujejo in razvijejo celostne rešitve za skupne urbane izzive, in sicer z mreženjem, učenjem iz izkušenj drug drugega, pridobivanjem izkušenj in prepoznavanjem dobrih praks za izboljšanje urbanih politik.

Glavni cilji:

1. zmogljivost za uresničevanje politik: izboljšanje zmogljivosti mest za celostno in participativno upravljanje trajnostnih urbanih politik in praks;
2. oblikovanje politik: izboljšanje oblikovanja trajnostnih urbanih politik in praks v mestih;
3. izvajanje politik: izboljšanje izvajanja celostnih in trajnostnih urbanih strategij ter ukrepov v mestih;
4. pridobivanje in izmenjava znanja: zagotavljanje, da imajo izvajalci in odločevalci na vseh ravneh dostop do znanja ter da delijo znanje in izkušnje o vseh vidikih trajnostnega razvoja mest, da bi izboljšali politike razvoja mest.

Za doseganje teh ciljev URBACT III razvija tri vrste intervencij:

- transnacionalna izmenjava,
- krepitev zmogljivosti,
- izkoriščanje/aktiviranje & razširjanje.

URBACT uporablja vire in znanje za krepitev zmogljivosti mest za izvajanje celostne urbane strategije in ukrepov na tematski ravni glede na njihove izzive. Glavni ciljni udeleženci so izvajalci, mestni menedžerji, izvoljeni predstavniki in deležniki iz drugih javnih agencij, zasebnega sektorja in civilne družbe.

Polje 1 - ODPORNA EVROPA (URBACT III, mesto Rotterdam)

Večina prebivalstva živi v mestih, kjer so inovacije in kjer se ustvarja večina ekonomske vrednosti. Prihodnost je svetla in ekonomisti pozdravljajo aglomerativne učinke mesta: bližina, raznolikost in gostota so ključnega pomena za gospodarski uspeh. Vendar so mesta zaradi teh istih lastnosti ranljiva oziroma izpostavljena vplivom šokov in kroničnih stresov. V mestih, kjer se stres kopiči ali se pojavijo nenadni šoki, lahko pride do socialnega razpada, fizičnega kolapsa ali ekonomske prikrajšanosti.

V tej realnosti mesta niso rešitev, temveč epicenter problema. Da bi mesta izpolnila pričakovanja, morajo še naprej delovati, ne glede na to, kakšnemu stresu ali šokom so podvrženi ljudje, ki živijo in delajo v mestih. Z drugimi besedami: mesta morajo biti odporna. Politični izziv, s katerim se soočajo naša mesta, je povečati odpornost naših mest, da lahko prebivalci preživijo in napredujejo ter da bodo

mesta uspešno dosegla svoj potencial za napredek in tako prispevala k preoblikovanju Evrope v pametno, trajnostno in vključujočo družbo. Trdimo, da je naloga vsakega mesta, da utira pot pri pripravi svojega mesta za reorganizacijo, prilagoditev in obnovo mestnih struktur ter procesov v luči tega izziva odpornosti, ne da bi ogrozili blaginjo in dobro počutje državljanov ter kakovost socialnih, ekoloških in gospodarskih storitev.

Proračun: 704.436,00 EUR, sofinanciranje EU: 523.630,20 EUR

Upravičenci: lokalne oblasti, lokalne agencije (mestni deležniki), nevladne organizacije.

Glavna področja so usmerjena v integriran trajnostni razvoj mest v zvezi s/z:

- pametno in vključujočo rastjo;
- nizko-ogljicnim gospodarstvom;
- učinkovito rabo virov, varstvom okolja;
- mobilnostjo delovne sile, socialno vključenostjo, zmanjševanjem revščine;
- načrtovanjem in izvajanjem politik.

Velikosti projektov različnih vrst omrežij: med 400.000 in 750.000 EUR. Obdobje: od 6 do 24 mesecev (v dveh fazah).

Več informacij o razpisih: <http://urbact.eu/how-set-network>

3.2.4. Programi teritorialnega sodelovanja

Evropsko teritorialno sodelovanje je osrednjega pomena za izgradnjo skupnega evropskega prostora in temelj evropskega povezovanja. Pomaga zagotavljati, da meje niso ovire, zbliževati Evropejce, reševati skupne probleme, omogoča izmenjavo idej in sredstev ter spodbuja strateško delo za doseganje skupnih ciljev.

Za opredelitev razvojnih prednostnih nalog je Evropski svet potrdil makro-regionalne strategije, ki jih lahko med drugim podpirajo evropski strukturni in investicijski skladi. Obravnavajo skupne izzive, s katerimi se sooča določeno geografsko območje, ki se nanaša na države članice in tretje države na istem geografskem območju.

Na podlagi strategij so bili sprejeti programi sodelovanja. Za države projektnih partnerjev TOGETHER so relevantni naslednji programi:

Transnacionalni program Podonavje 2014-2020

Prednostne naloge transnacionalnega programa Podonavje temeljijo na posebnih značilnostih in potrebah programskega območja, ki so bile opredeljene in dogovorjene z obsežnim programskim in posvetovalnim procesom med deležniki programa in širšo skupnostjo evropskega teritorialnega sodelovanja - ETC (ang. European Territorial Cooperation).

Slika 5: Področje upravičenosti do Transnacionalnega programa Podonavje

Projekti, ki jih podpira Transnacionalni program Podonavje morajo oblikovati transnacionalna partnerstva, ki bodo sodelovala pri naslednjih štirih tematskih prednostnih nalogah in posebnih ciljih:

Inovativna in družbeno odgovorna Podonavska regija

Posebni cilji, ki jih zajema Prednostna naloga 1 so:

- izboljšati okvirne pogoje za inovacije in
- povečati kompetence za poslovne in socialne inovacije.

Okoljsko in kulturno odgovorna Podonavska regija

Posebni cilji, ki jih zajema Prednostna naloga 2 so:

- okrepiti transnacionalno upravljanje z vodami in preprečevanje poplavne ogroženosti;
- spodbujati trajnostno rabo naravne in kulturne dediščine ter virov;
- spodbujati obnovo in upravljanje ekoloških koridorjev;
- izboljšati pripravljenost na obvladovanje okoljskih tveganj in
- bolj povezana in energetska odgovorna Podonavska regija.

Posebni cilji, ki jih zajema Prednostna naloga 3 so:

- podpirati okolju prijazne in varne prometne sisteme ter uravnoteženo dostopnost mestnih in podeželskih območij in
- izboljšanje energetske varnosti in energetske učinkovitosti.

Dobro vodena Podonavska regija

Posebni cilji, ki jih zajema Prednostna naloga 4 so:

- izboljšati institucionalne zmogljivosti za spopadanje z velikimi družbenimi izzivi in
- podpora upravljanju in izvajanju Strategije EU za Podonavje - EUSDR (ang. EU Strategy for the Danube Region).

Upravičenci: občinske institucije in upravni organi; socialne, kulturne in izobraževalne ustanove; nevladne organizacije; podjetja, majhna in srednje velika podjetja ter združenja.

Stopnja financiranja EU: 75-85%

Več informacij o razpisih: <http://www.interreg-danube.eu/calls/calls-for-proposals>

Program "CENTRAL EUROPE 2020"

»CENTRAL EUROPE« je program financiranja Evropske unije, ki spodbuja transnacionalno sodelovanje preko meja v srednji Evropi. S proračunom v višini 246 milijonov evrov iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ERDF) podpira partnerstva javnih in zasebnih ustanov iz devetih držav: Avstrije, Hrvaške, Češke, Nemčije, Madžarske, Italije, Poljske, Slovaške in Slovenije.

Slika 6: Območje programa CENTRAL EUROPE

Projekti CENTRAL EUROPE gradijo regionalne zmogljivosti z vključevanjem in usklajevanjem pomembnih akterjev z vseh ravni upravljanja. V okviru štirih prednostnih osi uresničujejo rezultate s poudarkom na učenju politik, pilotnih ukrepov in pilotnih naložb.

- Prednostna naloga 1: sodelovanje na področju inovacij, da bi centralna Evropa postala bolj konkurenčna;
- Prednostna naloga 2: sodelovanje pri nizko-ogljicnih strategijah v srednji Evropi;
- Prednostna naloga 3: sodelovanje pri naravnih in kulturnih virih za trajnostno rast v srednji Evropi in
- Prednostna naloga 4: sodelovanje na področju prometa za boljšo povezanost centralne Evrope

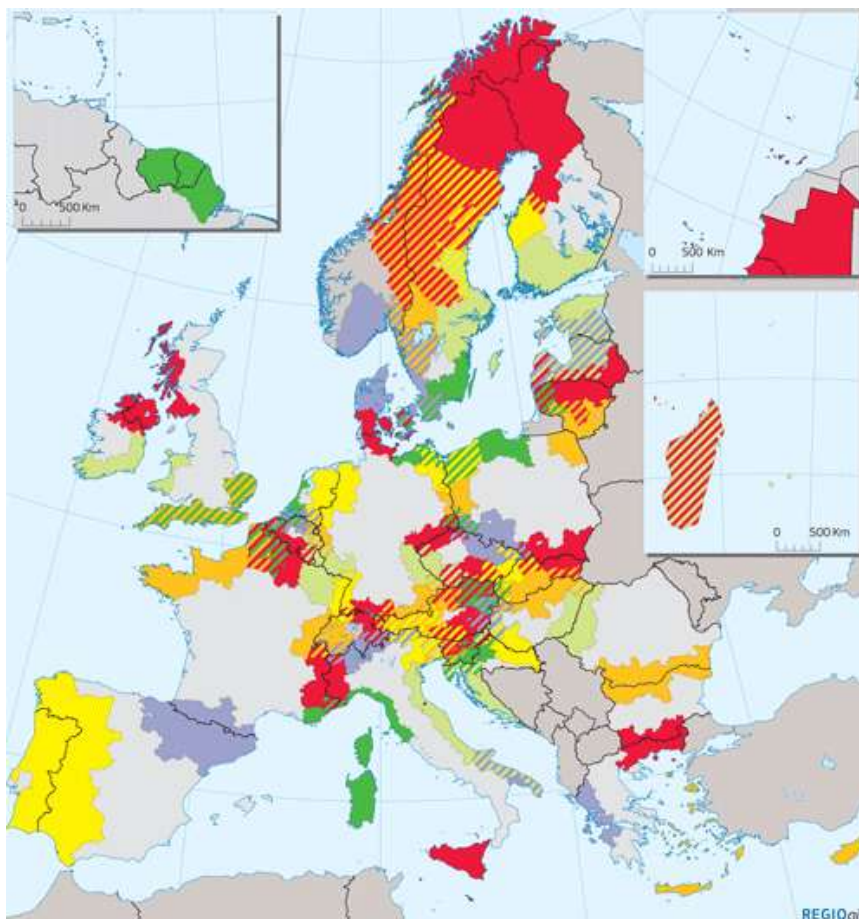
Upravičenci: občinske institucije in upravni organi; socialne, kulturne in izobraževalne ustanove; nevladne organizacije; podjetja, majhna in srednje velika podjetja ter združenja.

Stopnja financiranja EU: 75-85%

Več informacij o razpisih: <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/apply/home.html>

PROGRAMI ČEZMEJNEGA SODELOVANJA

Evropsko čezmejno sodelovanje, znano kot Interreg A, podpira sodelovanje med regijami NUTS III iz vsaj dveh različnih držav članic, ki ležijo neposredno na mejah ali zraven njih. Njegov cilj je spopadanje s skupnimi izzivi, ki so bili skupaj opredeljeni v obmejnih regijah in izkoriščanje neizrabljenega potenciala rasti na obmejnih območjih, hkrati pa krepitev procesa sodelovanja za celovit skladen razvoj Unije.

Slika 7: Programi čezmejnega sodelovanja 2014-2020

Za države projektnih partnerjev TOGETHER so pomembni naslednji programi:

- Interreg V-A - Avstrija-Češka;
- Interreg V-A - Avstrija-Madžarska;
- Interreg V-A - Češka-Poljska;
- Interreg V-A - Francija-Italija (ALCOTRA);
- Interreg V-A - Nemčija (Mecklenburg-Vorpommern-Brandenburg) -Poljska;

- Interreg V-A - Nemčija (Saška regija)-Poljska;
- Interreg V-A - Nemčija (Bavarska)-Češka,
- Interreg V-A - Nemčija (Brandenburg)-Poljska,
- Interreg V-A - Nemčija (Saška regija)-Češka,
- Interreg V-A - Grčija-Italija;
- Interreg V-A - Madžarska-Hrvaška,
- Interreg V-A - Italija-Avstrija;
- Interreg V-A - Italija-Hrvaška;
- Interreg V-A - Italija-Francija (obalni del),
- Interreg V-A - Italija-Malta,
- Interreg V-A - Italija-Slovenija,
- Interreg V-A - Italija-Švica,
- Interreg V-A - Litva-Poljska,
- Interreg V-A - Poljska-Danska-Nemčija-Litva-Švedska (Južni Baltik),
- Interreg V-A - Poljska-Slovaška;
- Interreg V-A - Romunija-Madžarska;
- Interreg V-A - Slovaška-Avstrija;
- Interreg V-A - Slovaška-Češka;
- Interreg V-A - Slovaška-Madžarska;
- Interreg V-A - Slovenija-Avstrija;
- Interreg V-A - Slovenija-Hrvaška in
- Interreg V-A - Slovenija-Madžarska.

Upravičenci: občinske institucije in upravni organi; socialne, kulturne in izobraževalne ustanove; nevladne organizacije; podjetja, majhna in srednje velika podjetja, raziskovalni centri, visokošolske ustanove in združenja

Glavna področja:

- raziskave in inovacije;
- informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT);
- konkurenčnost majhnih in srednje velikih podjetij;
- nizko-ogljivo gospodarstvo;
- prilagajanje podnebnim spremembam in obvladovanje tveganja;
- varstvo okolja;
- učinkovitost virov in transport in
- institucionalne zmogljivosti javnih organov in kakovostna zaposlitev.

Financiranje EU se razlikuje od programa do programa. Projekti se običajno lahko osredotočijo na spodbujanje trajnostnega zaposlovanja, učinkovito rabo naravnih virov, krožno gospodarstvo, inovacije (IKT in družbene), infrastrukturo, povezave med mestom in podeželjem, mobilnost delovne sile, skupno usposabljanje, podjetništvo, socialno vključenost, skupnost, kulturo, boj proti revščini in diskriminaciji.

Več informacij o razpisih lahko najdete na spletnih straneh programov.

PROGRAM INTERREG MED 2014-2020

V okviru tega programa se lahko projekt prijavi v Prednostne naložbe 4.c „Podpiranje energetske učinkovitosti, pametnega upravljanja z energijo in rabi obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami ter v stanovanjskem sektorju“.

Ukrepi, ki jih je mogoče podpreti, so: oblikovanje skupnih pristopov in strategij na transnacionalni ravni, pilotni demonstracijski primeri ter dejavnosti prenosa, razširjanja in kapitalizacije.

Struktura programa je enaka programu Podonavje, več informacij pa lahko najdete na: <https://interreg-med.eu/>

Program "Interreg Europe" (med-regionalni program)

Program "Interreg Europe" pomaga regionalnim in lokalnim oblastem v Evropi pri razvoju in zagotavljanju boljših politik. Z ustvarjanjem okolja in priložnosti za izmenjavo rešitev želi zagotoviti, da bodo vsa prizadevanja vlade za naložbe, inovacije ter implementacijo vodila k integriranemu in trajnostnemu vplivu na ljudi in kraje.

Pomaga trem vrstam upravičencev:

- javnim organom - lokalnim, regionalnim ter nacionalnim;
- organom upravljanja/posredniškimi organom - odgovornim za programe naložb za rast in delovna mesta ali evropsko teritorialno sodelovanje in
- agencijam, raziskovalnim inštitutom, tematskim in neprofitnim organizacijam - čeprav niso glavna ciljna skupina programa, lahko te vrste organizacij prav tako sodelujejo z »Interreg Europe«, in sicer tako, da najprej sodelujejo z lokalnimi oblikovalci politik, da bi tako opredelile možnosti za sodelovanje z »Interreg Europe«.

Organizacije, ki sodelujejo z "Interreg Europe", morajo prav tako imeti sedež v eni od 28 držav članic EU, v Švici ali na Norveškem.

Vsi ukrepi, razviti s finančno podporo programa "Interreg Europe" morajo soditi v eno od naslednjih štirih kategorij:

1. raziskave ter inovacije,
2. konkurenčnost majhnih in srednje velikih podjetij,
3. nizko-ogljeno gospodarstvo,
4. okolje ter učinkovitost virov.

Program »Interreg Europe« sofinancira do 85% projektnih dejavnosti, ki jih projekt izvaja v partnerstvu z drugimi političnimi organizacijami, ki imajo sedež v različnih evropskih državah. V projektih med-regionalnega sodelovanja morajo projektni partnerji opredeliti skupni interes in nato sodelovati 3-5 let. Na začetku bodo partnerji izmenjali izkušnje, ideje in znanje o tem, kako najbolje rešiti osrednje vprašanje. Vsaka partnerska regija mora:

- pripraviti akcijski načrt,
- vzpostaviti skupino deležnikov,
- sodelovati v platformah za učenje politik programa "Interreg Europe".

Po tej fazi mora vsak partner spremljati napredek pri izvajanju svojega akcijskega načrta in poročati vodilnemu partnerju. V tem obdobju se lahko podprejo pilotni ukrepi.

Več informacij o razpisih: <https://www.interregeurope.eu/projects/apply-for-funding/>

3.2.5. Program “Horizon 2020” (Obzorja 2020)

Program »HORIZON 2020« je nov okvirni program EU za raziskave ter inovacije. Gre za finančni instrument Evropske komisije, ki traja od leta 2014 do leta 2020 s proračunom v višini 70,2 milijarde EUR. Novi program EU za raziskave ter inovacije je del prizadevanj za ustvarjanje nove rasti in delovnih mest v Evropi. Struktura je sestavljena iz treh osnovnih prednostnih nalog:

HORIZONT 2020		
Odlična znanost	Vodilna industrija	Družbeni izzivi
Evropski raziskovalni svet	Industrijske tehnologije	Zdravje, demografske spremembe ter splošno dobro
Maria Sklodowska Curie (MSCA)	Dostop do finančnih tveganj	Varna oskrba s hrano, trajnostno kmetijstvo, itd
Evropska raziskovalna infrastruktura	Inovacije v MSP-jih	Varna, čista in zanesljiva energija
		Pametni, zeleni in integrirani transport
		Podnebni ukrepi, učinkovita izraba virov in surovin
		Varnost družbe
Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo EIT – Skupni raziskovalni center JRC - Širjenje odličnosti in večanje udeležbe – Znanost z in za družbo		

Slika 8: Sklopi programa “Horizon 2020”

Program »Horizon« se raje osredotoča na raziskave ter razvoj novih izdelkov in procesov, namesto da spreminja izkušnje in gradi mreže, kot to počnejo projekti teritorialnega sodelovanja. Tako se ta zelo zapleten program priporoča tistim subjektom, ki delujejo v tesnem sodelovanju z visokošolskimi zavodi ali raziskovalnimi ustanovami in nameravajo vstopiti na trg z novimi tehnološkimi rešitvami na področju upravljanja z energijo.

Relevantni razpisi različnih sklopov:

Secure, Clean and Efficient Energy		
	Energy Efficiency	Competitive Low-Carbon Energy
Calls for Proposals for local authorities	EE02, EE06, EE09, EE10, EE11, EE15, EE18, EE23, EE24, EE25	LCE21
Types of projects	EE02, EE06, EE09, EE11, EE15, EE18, EE23, EE24, EE25: Coordination & support actions EE19: Public procurement of innovative solutions	Coordination & support action

Smart Green and Integrated Transport	Cross-Cutting Activities
Mobility for Growth	Smart and Sustainable cities
MG4.4, MG4.5, MG5.3, MG6.1, MG6.2, MG6.3	SCC1, SCC2, SCC3
Research & Innovation actions: MG4.5, MG6.1 Coordination & support actions: MG4.4, MG5.3, MG6.3 Innovation action: MG6.2	SCC1, SCC2: Innovation Action SCC3: Research and Innovation action

Slika 9: Razpisi za program "Horizon 2020", povezani z energijo

Več informacij: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

3.3. Pomoč pri razvoju projektov

Kot je poudarjeno v Naložbenem načrtu za Evropo, je potrebno še naprej graditi trdne in transparentne poti, ki vodijo do investicijskih projektov na področju trajnostne energije, da bi tako v EU spodbudili dodatne naložbe in da bi dokazali svojo finančno sposobnost in privlačnost, zlasti za zasebne vlagatelje. Kljub temu, da že obstajajo veliki projekti na področju obnovljivih virov energije, morajo vlagatelji in posojilodajalci pridobiti več zaupanja v naložbene projekte, povezane z energetske učinkovitostjo, ki se še vedno obravnavajo kot tvegani in razdrobljeni. Dodano vrednost EU je mogoče doseči zlasti, kadar projekti prinašajo na trg inovacije glede združevanja projektov in finančnih rešitev, s čimer se zmanjšajo transakcijski stroški in vključi zasebna finančna skupnost, pa tudi kadar projekti dokazano odstranijo pravne, upravne in druge tržne ovire za vključevanje obsežnih investicijskih shem na področju trajnostne energije.

Programi pomoči pri razvoju projektov nameravajo izkoristiti ta potencial tako, da podpirajo vlagatelje pri kritju stroškov priprave njihovih naložb.

3.3.1. Inicijativa "ELENA EIB"

ELENA je skupna pobuda Evropske investicijske banke (EIB) in Evropske komisije v okviru programa "Horizon 2020". ELENA zagotavlja nepovratna sredstva za tehnično pomoč, osredotočeno na izvajanje

projektov in programov na področjih energetske učinkovitosti, distribuirane obnovljive energije ter mestnega prometa.

Nepovratna sredstva se lahko uporabijo za financiranje stroškov, povezanih s študijami izvedljivosti in tržnimi študijami, strukturiranjem programov, poslovnimi načrti, energetskimi pregledi in finančnim strukturiranjem, pa tudi s pripravo razpisnih postopkov, pogodbenih dogovorov in enot za izvajanje projektov.

Po navadi ELENA podpira programe, ki presegajo 30 milijonov EUR v obdobju približno 2-4 let, in lahko pokrije do 90% stroškov za tehnično pomoč/razvoj projekta. Manjši projekti se lahko podprejo, ko so vključeni v večje naložbene programe.

Na področju energetske učinkovitosti in distribuirane obnovljive energije ELENA financira naslednje dejavnosti:

- javne in zasebne stavbe (vključno s socialnimi stanovanji), komercialna in logistična zemljišča ter lokacije in ulična ter prometna razsvetljava za povečanje energetske učinkovitosti;
- vključevanje obnovljivih virov energije (OVE) v grajeno okolje - npr. sončna fotovoltaika (ang. photovoltaics - PV) na strehah, sončni kolektorji in biomasa;
- naložbe v prenovo, razširitev ali izgradnjo novih omrežij daljinskega ogrevanja/hlajenja, vključno z omrežji, ki temeljijo na kombinirani proizvodnji toplotne in električne energije (ang. Combined Heat and Power - CHP), decentralizirani CHP sistemi;
- lokalna infrastruktura, vključno s pametnimi omrežji ter informacijsko in komunikacijsko tehnologijo;
- infrastruktura za energetske učinkovitost, energetske učinkovite mestna oprema in povezava s prometom.

Upravičenci: lokalne in regionalne oblasti ali drugi javni organi in skupina takšnih organov (pravna oseba, ki opravlja javne storitve, ki jo nadzira javni organ in se financira z več kot 50% javnih virov).

Več informacij: <http://www.eib.org/products/advising/elena/index.htm>

3.3.2. Program "ELENA KfW" (KfW - nemška razvojna banka)

Instrument »fW-ELENA« ponuja pristop za mobilizacijo trajnostnih naložb majhnih in srednje velikih občin ter po potrebi podjetij za energetske storitve (ang. Energy Service Company - ESCO).

»KfW-ELENA« sestavljata dva elementa:

- ELENA nepovratna sredstva od Evropske komisije za storitve razvoja projektov;
- globalna posojila lokalnim sodelujočim finančnim posrednikom (PFI), usmerjenim v manjše naložbe (obseg do 50 milijonov EUR).

Upravičeni sodelujoči finančni posredniki so banke, ki delujejo v upravičenih državah (države članice EU, Norveška, Islandija, Lihtenštajn in Makedonija), ki so motivirane za širitev svojih posojil občinam za financiranje projektov trajnostne energije.

Končni upravičenci, ki izpolnjujejo pogoje za dodelitev nepovratnih sredstev ELENA so lokalne ali regionalne oblasti in drugi javni organi iz držav, ki sodelujejo z Mednarodno agencijo za energijo (ang. International Energy Agency - IEE), vključno s tistimi v okviru pobude Konvencije županov, ali skupine takšnih organov, predvsem v majhnem in srednjem velikem razponu.

Sodelujoči končni upravičenci se za nepovratna sredstva ELENA prijavijo neposredno preko partnerskega finančnega posrednika (ne neposredno preko KfW). Vloga za nepovratna sredstva ELENA je združena z vlogo za financiranje investicijskega projekta.

Trenutno je KfW podpisnik sporazumov z »Groupe BPCE« v Franciji; »Erste Bank der Österreichischen Sparkassen« v Avstriji; »KommuneKredit« na Danskem; »Cassa depositi e prestiti« v Italiji in »Bank Handlowy w Warszawie« na Poljskem. Od januarja 2016 se ne morejo vključiti dodatne partnerske banke in države.

Glavna področja:

- energetska učinkovitost v javnih/zasebnih stavbah in ulična razsvetljava,
- Integrirani obnovljivi viri energije (OVE),
- energetska učinkovitost in integrirani OVE v mestnem prometu, vključno z logistiko tovornega prometa v mestnih območjih,
- lokalna infrastruktura za energetska učinkovitost,
- občinski projekti pretvorbe odpadkov v energijo.

Več informacij: <https://www.kfw.de/KfW-Group/About-KfW/Auftrag/Sonderaufgaben/F%C3%B6rderkredite-EU/ELENA-%E2%80%93-European-Local-ENergy-Assistance/>

3.3.3. Program "Horizon 2020" - Razpis EE22

Pomoč pri razvoju projektov (ang. Project Development Assistance - PDA) se zagotavlja javnim in zasebnim nosilcem projektov, kot so javni organi ali njihove skupine, javni/zasebni upravljavci infrastrukture in organi, podjetja za energetske storitve, trgovske verige, upravitelji nepremičnin in storitve/industrija. Namen ukrepa je torej vzpostaviti tehnično, gospodarsko in pravno strokovno znanje, potrebno za razvoj projektov in voditi k začetku konkretnih naložb.

Predlagane naložbe se bodo začele izvajati pred koncem ukrepa, kar pomeni, da bi projekti morali imeti za posledico podpis pogodb (ali po potrebi sprožiti razpisne postopke) za trajnostne energetske naložbe, npr. gradbena dela, pogodbe o energetske zmogljivosti, pogodbe na ključ.

PDA se osredotoča na sektorje obstoječih javnih in zasebnih stavb; ulično razsvetlavo; naknadno opremljanje obstoječega daljinskega ogrevanja/hlajenja; energetska učinkovitost v mestnem prometu (kot so prometni vozni parki, logistična veriga, e-mobilnost, sprememba načina in preusmeritev) v mestnih/pred mestnih aglomeracijah in drugih gosto naseljenih območjih ter energetska učinkovitost v industriji in storitvah.

Od predlaganih ukrepov se pričakuje, da prikažejo spodaj naštetе učinke (kjer je to mogoče, je potrebno uporabiti količinsko opredeljene indikatorje in cilje):

- zagotovitev vrste naložbenih projektov za trajnostno energijo ter inovativnih finančnih rešitev in/ali shem;
- vsak milijon EUR podpore »Horizon 2020« bi moral sprožiti naložbe v vrednosti najmanj 15 milijonov EUR;
- prihranki primarne energije, proizvodnja energije iz obnovljivih virov in naložbe v trajnostno energijo, ki jih projekt v času svojega trajanja sproži na ozemlju sodelujočih strank (v GWh/leto in milijon EUR naložb na milijon EUR sredstev EU);

- prikaz inovativnih in ponovljivih rešitev za financiranje naložb, ki dokumentirajo povratne informacije/sprejem potencialnih ponovitev.

Predlogi morajo imeti zgledno/predstavitveno dimenzijo v svoji ambiciji za zmanjšanje porabe energije in/ali velikosti pričakovanih naložb. Ta instrument PDA se osredotoča na majhne in srednje velike naložbe v energijo v višini najmanj 7,5 milijona EUR do 50 milijonov EUR, zato jo dopolnjuje instrument ELENA, ki zagotavlja pomoč za razvoj projektov za večje naložbe.

Več informacij o razpisih:

<http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/h2020/topics/ee-22-2016-2017.html>

3.3.4. Partnerstvo »JASPERS«

»JASPERS« je partnerstvo za tehnično pomoč, ki ga upravlja Evropska investicijska banka (EIB) in ga sofinancira Evropska komisija (Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko) in Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD). JASPERS je pomemben instrument kohezijske politike EU.

Podpira projekte v naslednjih sektorjih:

- infrastruktura: cestni, železniški, letalski in pomorski promet;
- voda in odpadne vode;
- ravnanje z odpadki;
- energetske projekti, vključno s/z energetske učinkovitostjo v stavbah, daljinskim ogrevanjem, proizvodnjo OVE in soproizvodnjo toplotne in električne energije (CHP);
- mestni promet (tudi preko projektov instrumenta za povezovanje Evrope z državami članicami, ki so za to zaprosile (Bolgarija, Hrvaška, Madžarska, Malta, Romunija, Slovaška, Slovenija)).

»JASPERS« se osredotoča na velike projekte, katerih skupni stroški presegajo 50 milijonov EUR za okoljske projekte in 75 milijonov EUR za promet ali druge sektorje. Vendar pa so te meje prilagodljive v primeru majhnih držav ali kadar projekti služijo kot pilotni ukrepi za vzpostavitev najboljše prakse.

Države upravičenke: 19 držav članic EU (Bolgarija, Hrvaška, Ciper, Češka, Estonija, Francija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Romunija, Slovaška, Slovenija, Španija in Združeno kraljestvo) in štiri države pristopnice (Makedonija, Črna gora, Srbija in Turčija). Podpora za pripravo projekta »JASPERS« se lahko da na voljo drugim državam EU, ki prejemajo sredstva iz strukturnih in kohezijskih skladov EU, če je povpraševanje in če so na voljo sredstva.

Upravičenci: Lokalni, regionalni, nacionalni organi ali drugi subjekti z javnim interesom.

»JASPERS« zagotavlja tehnično strokovno znanje za vsako fazo projektnega cikla, od zgodnjih faz projektne zasnove do končne vloge/prijave za financiranje EU. Pomoč lahko zajema: pregled projekta in priporočila; horizontalne naloge; strateško podporo; krepitev zmogljivosti; podporo za izvajanje; neodvisni pregled kakovosti.

3.4. Instrumenti finančnih institucij

Na splošno je hierarhija za najbolj iskan tip financiranja kot sledi:

- nepovratna sredstva: neposredna sredstva EU za projektne dejavnosti upravičenca;
- **naložbe preko financiranja s strani finančnih institucij preko zadolževanja (denar se izposoja);**
- nepovratna sredstva, omejena na tehnično pomoč, ki naj bi sprožila nadaljnje naložbe. Ni denarja za projektne dejavnosti, ampak samo za razvoj projekta (študije), na splošno visok finančni vzvod, ki je potreben za investicije.

Naložbe preko finančnih institucij

Te vključujejo naložbe v lokalne poslovne banke, lizinski družbe in druge izbrane finančne institucije, ki bodisi financirajo bodisi so zavezane k financiranju projektov končnih upravičencev, ki izpolnjujejo merila upravičenosti Evropskega sklada za energetske učinkovitost (ang. European Energy Efficiency Fund - EEEF).

Izbrane partnerske finančne institucije bodo prejele dolžniške instrumente z zapadlostjo do 15 let.

Ti instrumenti vključujejo:

- prednostni dolg,
- podrejeni dolg,
- jamstva.

Specifikacije:

Ni kapitalskih naložb v finančne institucije.

Finančne institucije upravičencem sklada zagotavljajo nadaljnje posojanje, če izpolnjujejo merila za upravičenost do financiranja projektov energetske učinkovitosti in/ali obnovljivih virov energije.

Vir: Evropski sklad za energetske učinkovitost (ang. European Energy Efficiency Fund - EEEF):
<http://www.eeef.lu/eligible-investments.html>

Naložbe preko finančnih institucij se lahko uresničijo s pomočjo naslednjih štirih programov:

- Evropski sklad za strateške naložbe (ang. EFSI - European Fund for Strategic Investments);
- okvirna posojila Evropske investicijske banke občinam;
- dolg za energetske učinkovitost - projekti (pobuda DEEP GREEN PF4EE);
- Evropski sklad za energetske učinkovitost (EEEF).

3.4.1. EFSI - EVROPSKI SKLAD ZA STRATEŠKE NALOŽBE (ang. European Fund for Strategic Investments)

Upravičenci:

- javni sektor;

- pravne osebe vseh velikosti, vključno z javnimi službami, podjetji za posebne namene ali projektnimi podjetji, majhnimi in srednje velikimi podjetji (do 250 zaposlenih), srednje velikimi kapitalskimi podjetji (do 3,000 zaposlenih);
- nacionalne spodbujevalne banke ali druge posredniške banke;
- sredstva in druge oblike kolektivnih naložbenih nosilcev.

Sodelujoče države:

EU-28 + Albanija, Islandija, Izrael, Makedonija, Črna gora, Srbija, Turčija, Norveška, Švica, Kirgizija

Glavna področja:

- (digitalni) razvoj infrastrukture v prometu in energetiki;
- obnovljivi viri energije;
- energetska učinkovitost in energetske povezave;
- financiranje tveganj za majhna in srednje velika podjetja ter podjetja s srednjo tržno kapitalizacijo;
- izobraževanje;
- zdravje;
- okolje in naravni viri.

Povprečna velikost naložbe projekta:

Ni omejitev glede primerne velikosti projekta.

Finančna sredstva

Jamstvo v višini 16 milijard EUR bi moralo pokriti prve izgube projektov z večjim tveganjem in dodatnih 5 milijard EUR kapitala EIB, dodeljenega za sovlaganje.

Struktura upravljanja in koordinacija

Obstoječe strukture skupine EIB (Evropske investicijske banke).

Več informacij:

http://www.eib.org/projects/cycle/applying_loan/index.htm

3.4.2. Posojila občinam

OKVIRNA POSOJILA EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE OBČINAM

Upravičenci:

Lokalne/regionalne oblasti z več kot 75 000 prebivalcev.

Sodelujoče države:

EU-28 in druge države (npr. Turčija, Črna gora, Ukrajina)

Glavna področja:

- mestne ceste in javni prevoz;
- voda in kanalizacija;
- trdni odpadki;
- izobraževanje;
- zdravstvene ustanove;
- socialna stanovanja;
- javne stavbe;
- energija (npr. energetska učinkovitost v javnih stavbah);
- kulturni in športni objekti.

Povprečna velikost naložbe projekta:

< 50 milijonov EUR

Finančna sredstva:

Posojilo za program naložb (3-5 let), ki v času podpisa ni v celoti pripravljen.

Struktura upravljanja in koordinacija:

Evropska investicijska banka (ang. EIB - European Investment Bank)

Več informacij:

http://www.eib.org/projects/cycle/applying_loan/index.htm

3.4.3. Inicijativa »Deep Green« - Instrument »Zasebne finance za energetska učinkovitost« (ang. PF4EE - Private Financing for Energy Efficiency)

DOLG ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST - PROJEKTI V SKLOPU INSTRUMENTA PF4EE (INICIJATIVA »DEEP GREEN«)

Upravičenci:

- Steber 1: lokalne/regionalne oblasti in javni organi;
- Steber 2: banke (zasebne finance za energetska učinkovitost - PF4EE);
- Steber 3: ESCO podjetja in
- Steber 4: javne službe.

Sodelujoče države:

Instrument »PF4EE« je operativne narave in trenutno deluje samo v Španiji, Franciji in na Češkem.

Glavna področja:

- javni/zasebni stavbni fond;
- javna razsvetljava, omrežja daljinskega ogrevanja in hlajenja;
- mestni promet (vozni park, e-mobilnost, modalne spremembe) v mestnih/pred-mestnih aglomeracijah;
- energetska učinkovitost (naložbe v OVE so upravičene v kombinaciji s pridobitvami na področju energetske učinkovitosti).

Povprečna velikost naložbe projekta:

V »PF4EE« (med lokalno banko in npr. lokalno oblastjo): < 5 milijonov EUR.

Finančna sredstva:

»PF4EE« podpira lokalne finančne posrednike z nizkocenovnimi dolgoročnimi posojili, zaščito kreditnega tveganja in izboljšanim strokovnim znanjem o posojilih za energetske učinkovitost.

Struktura upravljanja in koordinacija:

- Evropska investicijska banka (EIB)
- Generalni direktorat za podnebno politiko (ang. DG CLIMA - Directorate General for Climate Action)

Več informacij:

<http://www.eib.org/products/blending/pf4ee/index.htm>

Vloga za lokalne posrednike:

http://www.eib.org/attachments/documents/pf4ee_request_for_proposals_en.pdf

3.4.4. Instrument za financiranje naravnega kapitala (ang. NCF - Natural Capital Financing Facility)

Upravičenci:

- lokalne in regionalne oblasti,

- lastniki zemljišč in podjetja,
- nevladne organizacije,
- finančni posredniki (info)

Sodelujoče države:

EU-28

Glavna področja:

- narava in biološka raznolikost (zemlja, prst, voda, odpadki, gozdarjenje, agrikultura),
- prilagoditev podnebnim spremembam.

Povprečna velikost naložbe projekta:

5-15 milijonov EUR in največ 1 milijon EUR za tehnično pomoč/gradnjo zmogljivosti.

Finančna sredstva:

Dolg, lastniški kapital, posredna in neposredna sredstva.

Struktura upravljanja in koordinacija:

- Evropska investicijska banka (EIB) in
- Generalni direktorat za podnebno politiko (ang. DG CLIMA - Directorate General for Climate Action)

Več informacij:

Prijava:

http://www.eib.org/projects/cycle/applying_loan/index.htm

Info letak:

http://ec.europa.eu/environment/life/funding/financial_instruments/documents/ncff_leaflet2_web.pdf

Spletna stran EIB:

<http://www.eib.org/products/blending/ncff/index.htm>

Nacionalne kontaktne točke:

http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/life_clima.htm

3.4.5. Evropski sklad za energetska učinkovitost (ang. EEEF - European Energy Efficiency Fund)

Upravičenci:

- lokalne/regionalne oblasti in
- javni in zasebni subjekti, ki delujejo v njihovem imenu (npr. javne službe, ponudniki javnega prevoza, združenja za socialna stanovanja).

Sodelujoče države:

EU-28

Glavna področja:

- energetska učinkovitost,
- obnovljivi viri energije (OVE),
- čist mestni promet (k vsem projektom morajo biti zavezane občine, kot pri Konvenciji županov).

Povprečna velikost naložbe projekta:

Med 5 in 25 milijoni EUR (možna je manjša naložba v projekt, pregleda se vsak primer posebej).

Finančna sredstva:

Posojila, jamstva (struktura forfeiranja) in lastniški kapital.

Struktura upravljanja in koordinacija:

- Evropska komisija - EC,
- Evropska investicijska banka - EIB,
- Italijanska investicijska banka - Cassa Depositi e Prestiti,
- Nemška banka - Deutsche Bank.

Več informacij:

Spletna stran:

<http://www.eeef.lu/home.html>

za preverjanje upravičenosti do EEEF:

<http://www.eeef.eu/eligibility-check.html>

3.5. Alternativne sheme financiranja

3.5.1. Pogodbe o energetske storitvah/zmogljivostih (EPC) in vloga ESCO podjetij

Izraza „energetske storitve“⁹ in „podjetja za energetske storitve« (ang. ESCO - Energy Service Company)“¹⁰ sta že dobro znana in uveljavljena na področju energetske učinkovitosti. Opremljena sta bila že v Direktivi o energetske storitvah (2006/32/ES). Obstaja veliko pobud za spodbujanje ESCO modela v EU, zaradi njegovega potenciala, da odstrani več pomembnih ovir za energetske učinkovitost v javnem sektorju - razpoložljivost začetnega kapitala, potrebnega za naložbe v energetske učinkovitost in pomanjkanje tehničnega znanja ter zmogljivosti za razvoj, izvajanje in spremljanje projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti. Eden takšnih projektov, ki jih financira EU, je »EnPC-Intrans«, ki se ukvarja z javnim sektorjem in je odličen vir informacij. V nadaljevanju so navedena pojasnila, vzeta iz tega projekta.¹¹

ESCO so podjetja, ki delujejo na podlagi pogodb o energetske zmogljivosti (ang. EPC - Energy Performance Contract). V energetske EPC dogovoru je ESCO odgovoren za optimizacijo stavbnih sistemov in njihovega delovanja v obstoječih stavbah na vseh področjih, gradnje in vzdrževanja. Glavna storitev, ki jo zagotavlja ESCO, je zagotovljena raven prihrankov v določenem časovnem obdobju.

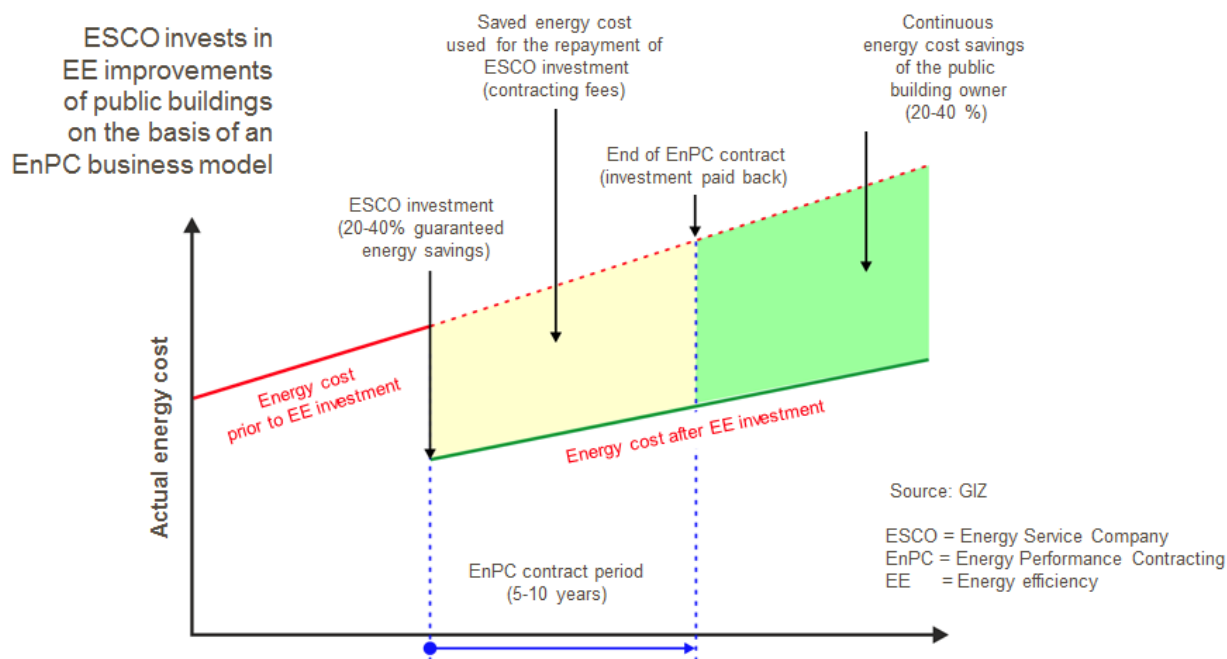
Osnovni koncept EPC je prikazan na sliki 10.

⁹ „Energetska storitev“: fizična prednost, korist ali dobro, ki izhaja iz kombinacije energije z energetske učinkovito tehnologijo in/ali z ukrepanjem, ki lahko vključuje operacije, vzdrževanje in nadzor, ki je potreben za zagotavljanje storitve, ki se dostavi na podlagi pogodbe in se je v običajnih okoliščinah izkazalo, da vodi do preverljivih in merljivih izboljšav energetske učinkovitosti in/ali prihrankov primarne energije.

¹⁰ „Podjetje za energetske storitve“ (ESCO): fizična ali pravna oseba, ki zagotavlja energetske storitve in/ali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v objektu ali prostorih uporabnika in pri tem sprejema določeno stopnjo finančnega tveganja. Plačilo za opravljene storitve temelji (v celoti ali delno) na doseganju izboljšav energetske učinkovitosti in na izpolnjevanju drugih dogovorjenih meril uspešnosti.

¹¹ Celotna in podrobna razlaga EPC je vzeta iz projekta EnPC-INTRANS: <http://www.enpc-intrans.eu/language/en/epc/basic-concept/>

Energy Performance Contracting (EnPC)

Slika 10: Osnovni koncept delovanja EPC in ESCO

Pred objavo razpisa, se določi izhodiščna vrednost stroškov energije za stavbo (ali stavbni fond) ali objekt. To običajno temelji na porabi energije v koledarskem letu pred začetkom EPC, ki se pogosto primerja tudi s prejšnjima dvema letoma, da bi odpravili ekstremne podnebne vplive, nihanja uporabe itn. Ocenjeni izhodiščni podatki so prilagojeni podnebjju. na podlagi blagih ali vročih dni (letni stopinjski dnevi).

Izhajajoč iz izhodiščnih stroškov za energijo, ESCO zagotavlja stranki letne prihranke stroškov za energijo (v EUR, izračunane na podlagi fiksne cene z energijskimi cenami referenčnega leta) za celotno pogodbeno obdobje. Določen delež teh zajamčenih prihrankov je določen kot pogodbeni provizija, ki jo ESCO prejme od stranke za financiranje naložbe, vzdrževanje naprav in doseganje stopnje dobička. Provizija je običajno nižja od zajamčenih prihrankov, da lahko stranka takoj izkoristi prihranke.

Da bi preverili letne prihranke energije, se nastale stroške porabe energije pretvori v referenčno letno osnovo in nato primerja z osnovno vrednostjo med revizijami računov EPC. Da bi zagotovili to primerljivost, je treba račune za oskrbo z energijo, ki jih prejme stranka, prilagoditi za naslednje dejavnike:

- odstopanja od referenčnega leta v podnebnih razmerah (letni stopinjski dnevi),
- spremembe cen energije v primerjavi z referenčnim letom (računi za energijo, ki jih prejme stranka se morajo vedno pretvoriti v cene energije v referenčnem letu),
- spremembe v uporabi stavbe/objekta v primerjavi z referenčnim letom (če lahko povzročijo spremembe v porabi energije).

Če je razlika med prilagojenimi prihranki stroškov energije in zajamčenimi prihranki pri stroških nič, je ESCO točno znotraj parametrov uspešnosti svoje pogodbe. Če je razlika večja od nič, pride do boljših

rezultatov pogodbe (prihranki so večji od zajamčenih); v tem primeru se lahko dodatni prihranki delijo med ESCO in stranko. Če je razlika negativna, ESCO ni dosegel svojih ciljnih prihrankov in mora stranki povrniti nastalo razliko (ker v skladu z EPC, ESCO zagotavlja prihranke).

Če se cene energije dvignejo, se bodo prihranki pri stroških energije za stranko povečali (privarčevana energija pomnožena s povečanjem cen energije). To strankam prinaša dodatne proračunske koristi.

Možna so tudi pogodbeno dogovorjena enkratna plačila na začetku (npr. prispevki pri stroških za investicije ali gradnjo) ali ob koncu pogodbenega roka (odpis sredstev). S to rešitvijo višji investicijski stroški ne vodijo nujno do višjih pogodbenih stroškov ali daljšega trajanja pogodbe.

ESCO lahko zagotovi financiranje projekta za izboljšanje energetske učinkovitosti ali pa tudi ne¹². Obstajata dva osnovna primera:

1. Financiranje strank - ta model se navadno imenuje »zajamčeni prihranki«. V tem primeru ESCO jamči za izid naložb v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, vendar stranka krije celotno naložbo in je odgovorna za računovodstvo. Ta model je primeren, če ima stranka kapital in če je ESCO precej majhno podjetje z omejeno bilančno vsoto.
2. ESCO financiranje - ta model se običajno imenuje „deljeni prihranki“. V tem primeru ESCO zagotavlja financiranje, zato je tudi odgovoren za računovodstvo, za vse potrebne naložbe, običajno z zadolževanjem pri banki. Stranka ESCO plača provizijo za opravljene storitve in za vračilo investicije. V okviru dogovora z EPC o deljenih prihrankih, stranka sodeluje pri prihrankih stroškov energije od začetka obdobja obveznosti glavne izpolnitve. V pogodbi mora biti določena stopnja deleža stranke v prihrankih stroškov. Običajno je delež dobička stranke med 10% in 20% doseženih prihrankov. Delitev dobička od začetka ima za posledico to, da pogodba o deljenih prihrankih z EPC traja daljše obdobje kot dogovor za določen čas, saj je letna pogodbeni provizija, ki je na voljo ESCO za refinanciranje stroškov naložb, nižja. Korist je v tem, da se strankini načrtovani stroški neposredno zmanjšajo že med obdobjem izvajanja glavne obveznosti pogodbe o jamstvu za varčevanje.

V EU obstaja veliko primerov modela ESCO. Polje 2 vsebuje le en primer uspešnih projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti v javnem sektorju, ki se izvajajo z uporabo modela ESCO skupaj z EPC.

Polje 2 - ESCO projekti v okviru hrvaškega programa za energetska prenova javnih stavb

Omenjeni program je hrvaška vlada sprejela oktobra 2013. Namen programa je zmanjšati porabo energije v javnih stavbah za 30-60%. Program v celoti temelji na ESCO modelu. Ti ESCO modeli zagotavljajo 60% naložbe, 40% pa se zagotavlja iz Sklada za varstvo okolja in energetska učinkovitost. V obdobju 2014-2016 je bilo podpisanih 21 EPC pogodb za 68 javnih stavb s skupno površino 225.000 m². Skupna vrednost EPC je pribl. 100 milijonov EUR, medtem ko so skupni prihranki energije ocenjeni na 70 GWh.

Eden od vodilnih projektov je bila energetska prenova bolnišnice Križine v Splitu. S temeljito, celovito prenoavo stavbnega kompleksa, ki je vključeval tudi vgradnjo sistemov OVE (toplotne črpalke in solarnega ogrevanja) ter uvedbo sistema za upravljanje z energijo stavbe, je ESCO zagotovil prihranke v višini 7,9 GWh/leto, kar je 56% izhodiščne porabe energije. Stroški investicije so znašali 12 milijonov evrov,

¹² Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH: "Assessing Framework Conditions for Energy Service Companies", September 2012, available at: <https://www.giz.de/fachexpertise/downloads/giz2013-esco-guide.pdf>

medtem ko je bil EPC podpisan za obdobje 15 let in z letno provizijo za EPC, ki se je ESCO podjetju plačala, v višini 0,66 milijona evrov.

Več informacij: <http://www.enpc-intrans.eu/language/en/knowledge-centre/good-practices/>

3.5.2. Množično financiranje (ang. Crowdfunding)

Množično financiranje je mobilizacija sredstev za projekte od velikega števila vlagateljev („množice“), in sicer z uporabo spletnih platform in spletnih procesov. Velikost naložbe posameznega vlagatelja se lahko giblje od zelo majhnih (recimo 50 evrov) do velikih (več tisoč evrov). Množično financiranje je na splošno razdeljeno na štiri različne modalitete:

Donacije - najstarejša oblika množičnega financiranja, ki uporablja internet za zbiranje sredstev za projekte, dobre namene in organizacije;

Nagrade - v zameno za prispevek posamezni vlagatelj prejme nefinančno vrnitev, kot je nov glasbeni CD, katerega produkcija je bila množično financirana ali kupone za nakup v določeni trgovini;

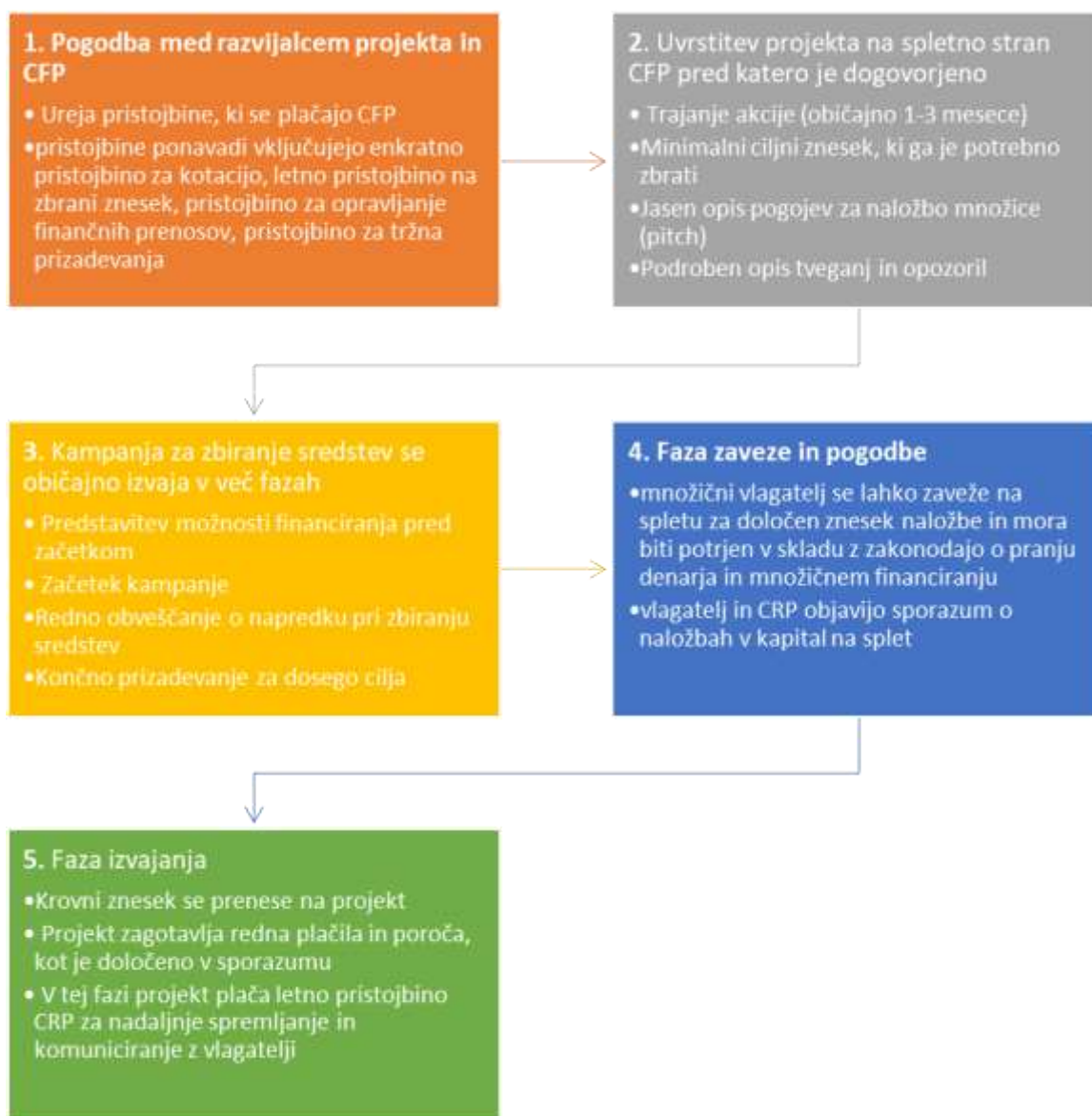
Dolg - posamezni vlagatelj zagotovi posojilo projektu ali drugi osebi (npr. medsebojna posojila) in v zameno pričakuje plačilo obresti ter vračilo glavnice;

Kapital - posamezni vlagatelj pridobi delež v podjetju ter v zameno pričakuje dividende in/ali povišanje vrednosti. Tu so vlagatelji udeleženi v tveganja poslovanja (nagrade za uspešnost in izgubo zaradi slabih rezultatov).

Za projekt za izboljšanje energetske učinkovitosti je pomembno tako najemanje dolgov, kot tudi množično financiranje kapitala. Prvič, ker se predvideva, da projekti za izboljšanje energetske učinkovitosti povrnejo stroške in lahko zato ponudijo finančno donosnost vlagateljem. Drugič, ker ima množično financiranje dolga in kapitala večje možnosti za povečanje, in je zato pomembnejše pri financiranju naraščajočega niza projektov za energetske učinkovitost s stroški, ki pogosto presegajo 100 000 EUR in zato običajno presegajo obseg donacij ali nagradnega množičnega financiranja.¹³

Tipični proces množičnega financiranja vključuje faze, ki so prikazane na sliki 11.

¹³ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH: “CF4EE - Crowdfunding for Energy Efficiency”, October 2016, available at: <http://www.ieadsm.org/wp/files/2016-10-28-CF4EE-Feasibility-Study-final.pdf>

Slika 11: Postopek tipičnega množičnega financiranja

Množično financiranje še vedno ni široko razširjen model financiranja projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti. Na področju čiste energije je na voljo veliko platform za množično financiranje (ang. CFP - Crowdfunding Platforms) (zlasti na področju obnovljivih virov energije, ki so privlačnejši od projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti)¹⁴, vendar jih je zelo malo v Evropi specializiranih izključno za energetske učinkovitost. Nekateri pionirji CFP so Bettervest ali ECONEERS v Nemčiji.

Nedavni primer CFP za energetske učinkovitost je na Hrvaškem in je opisan v spodnjem polju.

¹⁴ The map of CFPs for renewable energy can be found at: <http://www.recrowdfunding.eu/news-updates/2015/9/14/tracking-renewable-energy-crowdfunding>

Polje 3 - Množično financiranje energetske učinkovitosti na Hrvaškem - croenergy.eu

Regionalno energetska agencija severozahodne Hrvaške (REGEA) je leta 2008 ustanovila Zagrebška županija, Karlovačka županija, Krapinsko-Zagorska županija in mesto Zagreb v okviru programa Inteligentna energija za Evropo. V letu 2015 je REGEA začela uresničevati edinstveno CFP na Hrvaškem - Croenergy.eu. Cilj je bil vzpostaviti platformo, ki bo uporabljena za energetska učinkovitost, obnovljive vire energije in druge zelene projekte ter preizkusiti ta inovativni način financiranja na Hrvaškem. Prva kampanja za množično financiranje je potekala pod imenom »Ti in jaz, za vrtec v Pregradi«. Namen projekta je bil zbrati 80.000 HRK (Hrvaških kun) za zaključek finančne izgradnje projekta toplotne izolacije ovoja stavbe (stene in strehe) vrtca v mestu Pregrada. Mesto je zagotovilo nepovratna sredstva iz Sklada za varstvo okolja in energetska učinkovitost Hrvaške ter Ministrstva za gospodarstvo, vendar je manjkalo še 80.000 HRK. Kampanja je temeljila na donacijah. Vlagatelji so glede na količino donacije prejeli simbolična darila, kot so kartice za zahvalo, majice, navedbo imena na trajno prikazanem seznamu donatorjev na steni vrtca. Donacije so se gibale med 10 in 2.000 HRK. Kampanja je bila izjemen uspeh. Presegla je ciljni znesek in na koncu je bilo zbranih 97.092 HRK od 215 vlagateljev. Aprila 2016 je bila zaključena energetska prenova vrtca v mestu Pregrada.

REGEA je s svojim CFP Croenergy.eu pokazala, da je možno množično financirati javne projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti. Trenutno potekata na tej platformi dve kampanji, vse usmerjene v izboljšanje razmer v javnih šolah.

Več informacij: <http://croenergy.eu/>

3.5.3. Ugodna posojila, jamstva

Ugodna posojila so namenske kreditne linije za ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, razširjene na končne uporabnike pod prednostnimi pogoji, v smislu zapadlosti in/ali obrestnih mer. Takšne kreditne linije pogosto zagotavljajo nacionalne ali mednarodne razvojne banke (kot sta Evropska investicijska banka (EIB) ter Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD)) in se še naprej distribuirajo na določene trge preko regionalnih partnerskih bank, ki poslujejo s prebivalstvom.

Jamstva so sredstvo za prenos tveganja s posojilodajalca ali financerja na drug subjekt, ki je v boljšem položaju in je pripravljen bodisi upravljati bodisi sprejeti tveganje. Za občinske projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti jamstva za posojila običajno zagotavljajo donatorji. Vendar lahko v nekaterih primerih jamstvo zagotovi občina ali višja raven oblasti. Razlikujemo kreditno jamstvo in jamstvo za tveganje. Kreditna jamstva bodo pokrila izgubo zaradi neplačila posojila ne glede na razloge za izgubo. Po drugi strani pa jamstva za tveganje pokrivajo le izgubo, ki jo povzroči določeno tveganje. Jamstva običajno pokrivajo manj kot 100% izgube ob neplačilu posojila, pri čemer zagotavljajo, da subjekt, ki jemlje posojilo, prav tako prevzame del tveganja. Jamstva so torej mehanizem delitve tveganja in kot taka lahko olajšajo bančno financiranje mestnih/občinskih projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti.¹⁵

¹⁵ IBRD & World Bank: „Financing Municipal Energy Efficiency Projects“, guidance note #2 developed under Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP), July 2014

Primer ugodnih posojil in jamstev za mestne/občinske projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti najdemo v Bolgariji in je opisan v spodnjem polju.

Polje 4 - Posojila in jamstva za izboljšanje energetske učinkovitosti v Bolgariji

Bolgarski sklad za energetske učinkovitosti in obnovljive vire energije (EERSF) je bil ustanovljen v skladu z Zakonom o energetske učinkovitosti z medvladnimi sporazumi med Svetovnim skladom za okolje (preko Svetovne banke), vlado Avstrije in vlado Bolgarije. Je edina institucija v Bolgariji, ki financira investicijske projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti.

EERSF ponuja posojila občinam z obrestno mero 4-7% in maksimalnim trajanjem do 7 let. Minimalna finančna udeležba stranke v predlaganem projektu mora biti vsaj 10%. Dodatnih pogojev za posojilo ni in pripravi se mesečni načrt plačil glede na potrebe upravičencev. Znesek posojila je lahko od 30.000 do 3.000.000 BGN (Bolgarskih levov). Do konca leta 2015 je EERSF zagotovil financiranje 98 občinskih projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti, katerih skupna naložba je znašala 36,8 milijona BGN, z deležem EERSF v posojilu v višini 24,1 milijona BGN.

EERSF ponuja tudi delna kreditna jamstva za delitev kreditnega tveganja pri finančnih transakcijah za izboljšanje energetske učinkovitosti in izboljšanje posojilnih pogojev za sponzorje projektov. Delna kreditna jamstva so pokrivala potencialne terjatve iz naslova kreditnih izgub do 80 odstotkov neporavnane glavnice posojila (portfelja) finančne institucije, s provizijo za jamstvo 0,5-2,0% stanja garancije na leto in posameznimi prevzetimi obveznostmi do 800 000 BGN.

Več informacij: <http://www.bgeef.com/display.aspx?page=products>

3.5.4. Obnovljivi skladi

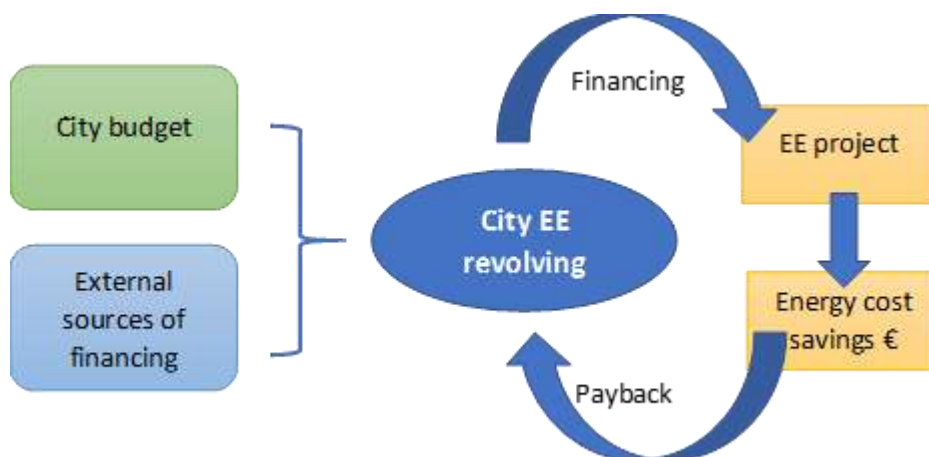
Obnovljivi (posojilni) sklad je opredeljen kot sklad, ustanovljen za določene namene, s pogojem, da se vračila v sklad lahko ponovno uporabijo za te namene. Obnovljiva sredstva na ravni mesta/občine so lahko trajnostna rešitev za zagotavljanje dolgoročnega financiranja naložb v izboljšanje energetske učinkovitosti v javnih stavbah ter infrastrukture. V sklopu tipičnih obnovljivih sredstev za izboljšanje energetske učinkovitosti se mestom/občinam zagotavljajo posojila za kritje začetnih investicijskih stroškov projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti. Prihranki, ki izhajajo iz zmanjšane porabe energije in izboljšane energetske učinkovitosti, se nato uporabijo za poplačilo posojila skladu, dokler se ne povrne prvotna naložba, skupaj z obrestmi in morebitnimi provizijami ali stroški storitev. Odplačila se lahko nato uporabijo za financiranje dodatnih naložb v izboljšanje energetske učinkovitosti, kar vodi v obnovljivi sklad. Takšni skladi lahko pogosto ponujajo nižje stroške financiranja z daljšimi roki zapadlosti in nižje varnostne zahteve kot komercialna posojila, saj sta tako posojiljemalec kot posojilodajalec v javni lasti.¹⁶

Glavno vprašanje pri vzpostavljanju obnovljivih skladov je začetni kapital (osnova) sklada. Začetni viri financiranja, potrebni za vzpostavitev takega obnovljivega sklada, lahko vključujejo lastna sredstva mesta/občine (iz proračuna), vladne dodelitve ali nepovratna sredstva/posojila donatorjev ali drugih

¹⁶ IBRD & World Bank: „Financing Municipal Energy Efficiency Projects”, guidance note #2 developed under Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP), July 2014, available at: https://www.esmap.org/sites/esmap.org/files/DocumentLibrary/FINAL_MGN1-Municipal%20Financing_KS18-14_web.pdf

zunanjih virov. Takšna sredstva lahko ustanovi in upravlja eno samo mesto/občina, pogosto pa so ustanovljena tudi na regionalni ali celo nacionalni ravni in ponujajo financiranje več mestom/občinam. V takih primerih sredstva pogosto upravlja konkurenčno izbran upravitelj sklada, katerega nadomestilo je vezano na uspešnost sklada. V primeru obnovljivih skladov, vzpostavljenih na ravni enega mesta/občine (interno), so lahko le-ti odlični strokovni centri na ravni mesta/občine, ki omogočajo dolgoročni celovit pristop ob upoštevanju skupnih stroškov in koristi projektov.

Ilustrativna, enostavna predstavitev strukture in delovanja obnovljivega sklada je prikazana na sliki 12.

Slika 12: Slika obnovljivega sklada za projekte za izboljšanje energetske učinkovitosti v javnem sektorju¹⁷

Polje 5 - Obnovljivi sklad za izboljšanje energetske učinkovitosti v mestu Koprivnica na Hrvaškem

Kar zadeva energetska učinkovitost ter inovativne rešitve financiranja, je mesto Koprivnica med vodilnimi lokalnimi in regionalnimi oblastmi na Hrvaškem. Skupaj s strateškim partnerjem - Regionalno energetska agencija Sever (REA Sever) - je preučilo priložnost za ustanovitev lokalnega energetskega obnovljivega sklada, ki bi financiral njegove ukrepe trajnostne energije v javnem sektorju. Sklad je bil ustanovljen konec leta 2015 in je začel delovati leta 2016. Sklad bo financiral izvajanje projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti, katerih cilj je večje zmanjšanje porabe energije in doseganje znatnih finančnih prihrankov, ki bodo posledica nižjih računov za energijo in stroškov vzdrževanja. Od Sklada se pričakuje tudi izboljšanje načrtovanja, oblikovanja ter izvajanja energetskih naložb (npr. priprava ali oddaja dokumentacije za javna naročila, povezana z energijo), pospešitev in poenostavitev odločanja o naložbah ter prinašanje finančnih koristi. Začetna velikost sklada - začetni oz. izhodiščni kapital - je 20.000 EUR, vendar bo pritegnil denar tudi iz drugih virov.

Več informacij: <http://www.energy-cities.eu/Koprivnica-Croatia>

¹⁷ Energy Cities: „Financing the energy renovation of public buildings through Internal Contracting”, guidebook prepared within Infinite Solutions Project, February 2017, available at: http://www.energy-cities.eu/IMG/pdf/guidebook_intracting_web.pdf

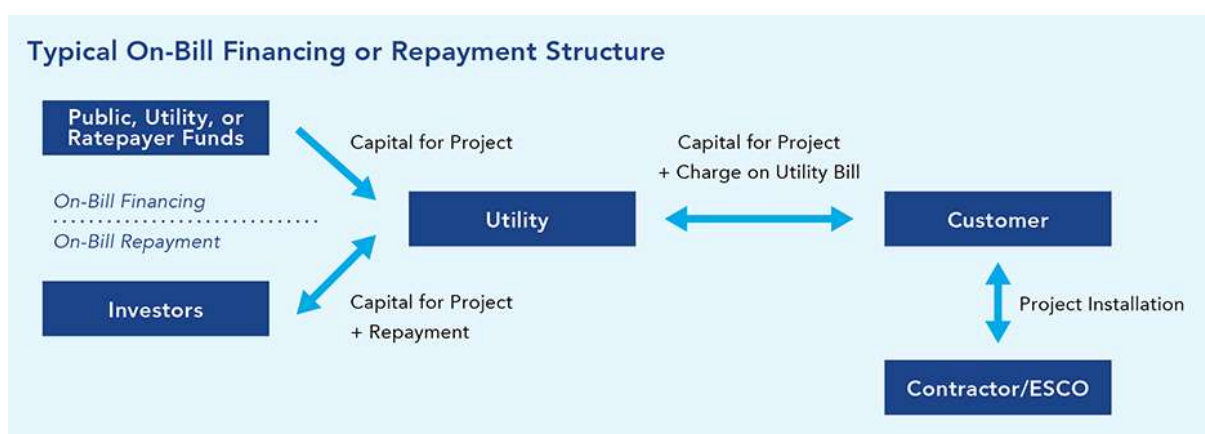
3.5.5. Financiranje na podlagi računa (ang. On-bill Financing)

Posojila na podlagi računa so način financiranja izboljšav na področju energetske učinkovitosti, ki uporablja račun za oskrbo z električno energijo kot sredstvo za vračilo. Izraz financiranje na podlagi računa je postal krovni izraz za vsak program financiranja, ki vključuje zaračunavanje na računu za komunalne storitve¹⁸. Vendar pa obstaja več modelov, ki se uspešno uporabljajo, predvsem v ZDA, medtem ko v EU še vedno ni razširjeno.

Prvi model je dejansko financiranje na podlagi računa (ang. OBF - On-bill Financing). Glavna značilnost tega modela je, da je javna služba posojilodajalec. Sredstva, ki se zberejo s plačevanjem davkov za programe energetske učinkovitosti, so najpogostejši vir financiranja, vendar se lahko uporabijo tudi sredstva deležnikov javnih služb. OBF je najpogosteje uporabljen model na podlagi računov, verjetno zato, ker ga lahko javne službe v celoti izvajajo same, brez stroškov, povezanih s pogajanjem o pogojih ali zaposlovanjem zunanjih ponudnikov kapitala.

Drugi model je odplačilo na podlagi računa, v katerem kapital zagotovi tretja oseba, javna služba pa deluje kot odplačilna platforma za tistega tretjega, ki zagotavlja kapital. Javna služba se lahko odloči, da bo uporabila lastna sredstva za nudenje administrativne podpore ali za kreditne izboljšave.

In tretji model je tarifiran na podlagi računa. V tarifnem modelu na podlagi računa se izboljšave energetske učinkovitosti ne financirajo s posojilom, temveč s ponudbo javne službe, ki plača za izboljšave v skladu z novo, dodatno tarifo. Ta tarifa vključuje zaračunavanje povračila stroškov na računu, ki je manjši od predvidenih prihrankov. Zaračunavanje na podlagi računa je povezano z merilnikom na naslovu nepremičnine ali objekta, kjer so izvedene izboljšave, in zaračunavanje povračila stroškov se obravnava enako kot druge komunalne dajatve na računu. Povračilo stroškov je povezano z merilnikom na nepremičnini in ne z lastnikom nepremičnine, zato tarife ostanejo v veljavi ne glede na spremembe zasedenosti, ne glede na to, ali so le-te posledica novega najemnika, prodajnega mesta ali zasega. Novi stanovalci so dolžni plačati tarife, dokler ni povračilo stroškov javni službi končano. Tipična struktura modela na podlagi računa je prikazana na sliki 13.

Slika 13: Tipična struktura modela na podlagi računa¹⁹

¹⁸ American Council for an Energy-Efficient Economy (ACEEE): „On-Bill Energy Efficiency”, available at: <http://aceee.org/sector/state-policy/toolkit/on-bill-financing>

¹⁹ Source: <https://betterbuildingsolutioncenter.energy.gov/financing-navigator/option/bill-financingrepayment>

Financiranje na podlagi računa je najbolj izkoriščeno v stanovanjskem sektorju, kjer sta dva najbolj znana primera »Green Deal«²⁰ v Združenem kraljestvu in »Pay As You Save« (PAYS®)²¹ v ZDA. V zadnjem času javne službe v EU začenjajo izvajati svoje programe na podlagi računa kot del sistema obveznosti energetske učinkovitosti, ki ga nalaga člen 7 Direktive o energetske učinkovitosti (ang. EED - Energy Efficiency Directive). Vendar se ti programi osredotočajo tudi na gospodinjstva ali potrošnike v komercialnem sektorju. Primeri financiranja projektov za izboljšanje energetske učinkovitosti za mesta/občine na podlagi računov v EU niso bili najdeni.

3.5.6. Zelene občinske obveznice (ang. Green Municipal Bonds)

Zelene obveznice so obveznice, ki jih običajno izdajo zasebna podjetja, lokalne ali regionalne oblasti ali mednarodne organizacije za razvoj projektov z okoljskimi koristmi. Leta 2014 se je trg hitro povečal, saj je bilo izdanih obveznic za 36,8 milijarde dolarjev, trikrat več kot leta 2013, kar je posledica zanimanja zavarovalnic in pokojninskih skladov, ki želijo nasloviti svoje skrbi glede podnebnih sprememb. Leta 2015 je bilo izdanih 41,8 milijarde dolarjev zelenih obveznic, od katerih so več kot 5 milijard dolarjev izdala mesta, občine ali pokrajine. Medtem ko se 46% prihodkov iz zelenih obveznic uporablja za podporo obnovljivih virov energije, le 20% gre v izboljšanje energetske učinkovitosti²². Medtem ko so razvojne banke in korporacije največji izdajatelji zelenih obveznic, je delež mest in občin pri izdajanju zelenih obveznic precej nižji, vendar se ves čas povečuje, zlasti v letih 2014 in 2015. Ta hitro rastoči trg ima potencial, da pomaga mestom pritegniti nove vlagatelje in kapital po konkurenčnih cenah za nizko-ogljicne in podnebju prijazne naložbe v infrastrukturo.

Finančne prednosti izdajanja zelenih občinskih obveznic so dostop do nizkocenovnih dolžniških kapitalskih trgov in diverzifikacije vlagateljev, izdajanje obveznic pa se lahko uporabi tudi za trženje načrtov za podnebne spremembe, povečanje sodelovanja med finančnimi in okoljskimi oddelki v mestni/občinski upravi ter izboljšanje ozaveščenosti državljanov o okoljskih vprašanjih mesta/občine.

Da bi bili uspešni in dosegli zelene cilje, je treba postopek izdajanja zelenih obveznic skrbno strukturirati in spoštovati naslednje korake²³:

1. opredelitev upravičenosti zelenih projektov in sredstev - pomembno je, da je projekt, ki se bo financiral z izdajo obveznic, „zelen“ (upravičeni projekti v okviru zelenih/podnebnih obveznic so: zelene stavbe, zelena infrastruktura, čist prevoz, industrijska učinkovitost, kmetijstvo, bioenergija in gozdarstvo, projekti za čisto vodo in čisto energijo, ravnanje z odpadki ter zmanjšanje metana);
2. organizacija neodvisnega pregleda - preverjanje zagotavlja zaupanje vlagateljev in potrjuje kakovost projekta;

²⁰ Within Green Deal scheme, utilities help households to improve household goods such as boilers and are reimbursed via the energy bill. More info can be found at: <https://www.gov.uk/green-deal-energy-saving-measures/overview>

²¹ The Pay As You Save® system enables building owners or tenants to purchase and install money-saving resource-efficient measures with no up-front payment and no debt obligation, but through tariff payments as long as they occupy the location where the measures are installed. The monthly charge is always lower than the measure's estimated savings and it remains on the bill for that location until all costs are recovered. More info can be found at: <http://eeivt.com/wordpress/>

²² Climate Bonds Initiative: „2015 Green Bond Market Roundup“, available at: <http://www.climatebonds.net/files/files/2015%20GB%20Market%20Roundup%2003A.pdf>

²³ Green City Bonds Coalition (Climate Bonds Initiative, C40, CDP, ICLEI and ICMIF): „How to issue a green city bond“, <https://www.climatebonds.net/files/files/How-to-Issue-Green-City-Bonds.pdf>

3. vzpostavitev sledenja in poročanja - da se zagotovi, da se vsi prihodki uporabijo za zelene projekte, vsota denarnih sredstev in zneskov, ki se vložijo v sredstva ali projekte, ne sme biti manjša od zneska obveznice;
4. izdaja zelene mestne obveznice - tukaj veljajo običajni koraki, tako kot za vse druge običajne obveznice;
5. spremljanje uporabe prihodkov in letno poročanje - vsaj enkrat letno je treba izdati javno poročilo, ki potrjuje, da so sredstva še vedno ustrezno dodeljena zelenim projektom.

Polje 6 - Zelene obveznice regije »Île-de-France« (katere glavno mesto je Pariz) v Franciji

Francoski trg zelenih obveznic je zelo dobro razvit. Zelene obveznice izdajajo podjetja, pa tudi mestna uprava. Regija Ile-de-France je prvič izdala zelene obveznice aprila 2014. Zbrala je 600 milijonov EUR. Zapadlost obveznic je 12 let, z letnim kuponom/odbitkom 2,375%. Povpraševanje je bilo zelo močno, saj so ponudbe dosegle 175%. Družbeni odgovorni investicijski kupci so prevladovali, saj so kupili 84% te izdaje.

Več informacij: <http://www.paris-europlace.com/en/our-priorities/green-bonds>

4. Pomen finančnih instrumentov pri upravljanju energije glede na povpraševanje

4.1. Koncept upravljanja energije glede na povpraševanje

Izraz „upravljanje energije glede na povpraševanje“ (ang. DSM - Demand Side Management) je bil prvotno skovan za opredelitev nabora ukrepov, katerih cilj je zmanjšati povpraševanje po konični električni energiji, da lahko javne službe preložijo izgradnjo dodatnih zmogljivosti. To se že tradicionalno uporablja za električne obremenitve, uporablja pa se tudi za spremembe, ki jih je mogoče izvesti na strani povpraševanja po vseh vrstah energije.

Dejavnosti DSM vključujejo tudi programe za zmanjšanje porabe energije, ki zmanjšujejo povpraševanje z učinkovitejšimi postopki, stavbami ali opremo.

Kot primer tipičnih ukrepov za zmanjšanje porabe energije je vrsta "nasvetov za varčevanje z energijo", ki jih je mogoče izvajati z majhnimi naložbami ali brez teh, medtem ko drugi ukrepi lahko zahtevajo precejšnje kapitalske naložbe (npr. ukrepi za varčevanje z električno energijo pri razsvetljavi običajno zahtevajo nekaj naložb, vendar te niso nujno pretirano visoke in omogočajo povrnitev naložbe v obdobju, krajšem od enega leta. Ukrepi vključujejo zamenjavo žarnic, stikal in druge opreme. V nekaterih primerih je mogoče doseči večjo izrabo naravne svetlobe, vendar lahko to vključuje drage prilagoditve na stavbi).

Stran povpraševanja pomeni „storitve“, ki podjetjem in potrošnikom omogočajo, da povečajo, zmanjšajo ali spremenijo povpraševanje v realnem času.

V skladu z definicijo Mednarodne agencije za energijo (ang. IEA - International Energy Agency) se „upravljanje energije glede na povpraševanje nanaša na vse spremembe, ki izhajajo iz trga povpraševanja, katerih namen je doseči obsežne izboljšave energetske učinkovitosti z uporabo izboljšanih tehnologij ali sprememb v vedenju in praksah končnega uporabnika“.

V to kategorijo spadajo vedenjski in analitični DSM koncepti, ki so sorazmerno nove metode za odkrivanje in spodbujanje prihrankov energije, ki lahko dodatno zmanjšajo stroške za porabo energije v primerjavi s tradicionalnimi DSM programi. Obojni potrebujejo merjenje energije z avtomatskimi sistemi za zajemanje podatkov, po možnosti preko spletnih aplikacij (sistem neposrednih povratnih informacij v skladu z definicijo IEA, ki je vključena v dokument „Doseganje energetske učinkovitosti s spremembo vedenja: kaj je potrebno?“). Programske platforme so lahko koristne za naknadno obdelavo podatkov.

- a. Vedenjski DSM se osredotoča na izobraževanje uporabnikov in spodbujanje le-teh za doseganje prihrankov energije, medtem ko
- b. analitični DSM najde možnosti za prihranke s spremljanjem opreme in analizo podatkov.

Nova razpoložljivost podatkov o porabi energije in ustvarjanje programskih platform z analitiko podatkov sta zagotovila osnovo za vedenjski in analitični DSM.

4.2. Sistem upravljanja energije z nizkocenovnimi ali brezplačnimi ukrepi

Upravljanje z energijo je tesno povezano z DSM konceptom.

Cilj upravljanja z energijo je znižanje stroškov energije in takojšnja korist za organizacijo ali podjetje. Upravljanje z energijo je strukturirana uporaba več tehnik upravljanja, ki omogočajo organizaciji, da prepozna in izvede ukrepe za zmanjšanje porabe energije in stroškov.

Dejavnosti upravljanja z energijo običajno zajemajo nakup energije, merjenje in zaračunavanje, merjenje učinkovitosti, razvoj energetske politike, energetske preglede, ozaveščanje, usposabljanje in izobraževanje ter upravljanje kapitalskih naložb (vključno z nabavo opreme).

Upravljanje z energijo je stalen proces, ki nenehno spremlja energetske učinkovitost ter vedno skuša ohraniti in izboljšati učinkovito rabo energije.

Pomemben del tega dela je zbiranje in analiza podatkov (glej sklicevanje na druga integrirana orodja, razvita v okviru projekta TOGETHER, ki se nanašajo na upravljanje energije v šolah, v institucionalnih stavbah in drugih vrstah stavb).

Nekateri ukrepi za zmanjšanje porabe energije in izboljšanje energetske učinkovitosti se lahko štejejo za „nizkocenovne in brezplačne ukrepe“.

Racionalna raba in preventivno vzdrževanje sta preprosta in stroškovno učinkovita načina za zmanjšanje povpraševanja in imajo druge ugodnosti, kot je izboljšanje procesa.

Organizacije bi morale vedno razmisliti o racionalni rabi energije, saj lahko kratkoročno zmanjšajo povpraševanje po energiji, običajno z zelo majhnimi kapitalskimi naložbami ter nizkimi stroški namestitve.

Tipičen primer je izklop nepotrebni porabnikov, kot so luči v praznih prostorih ter v prostorih kjer dnevna svetloba zagotavlja ustrezno osvetlitev (ročno - stikala za luči na strateških točkah lahko olajšajo ročno preklapljanje ali s samodejnimi kontrolami - senzorji gibanja, časovniki in foto senzorji).

Energetske učinkovitost lahko dosežemo tudi z ustreznim in preventivnim vzdrževalnim programom. Preventivno vzdrževanje lahko poteka v različnih oblikah (npr. Redno čiščenje filtrov na zračnih kompresorjih, črpalkah, prezračevalnih kanalih itd.), kot je navedeno v Tehničnem učnem gradivu, ki ga je razvila Univerza v Mariboru in v integriranem orodju D.T2.2.2 Priročnik o transnacionalnem dobrem upravljanju energije.

Po drugi strani pa obstajajo ukrepi, ki zahtevajo zmerne ali precejšnje naložbe, kot npr. celovita energetska obnova ter ekonomski instrumenti, ki imajo pomembno vlogo v politiki energetske učinkovitosti v vseh sektorjih. Za IEA je „energetska učinkovitost edina in najpomembnejša možnost za zmanjšanje svetovne rabe energije in s tem bistvena za vsako podnebno in gospodarsko politiko“.

4.3. Pomembnost financiranja DSM-a ter sprejemanja le-tega

Prehod na nizkoenergijske stavbe je ključnega pomena za doseganje bistvenega zmanjšanja povpraševanja po energiji v prihodnosti. Vendar pa zaradi različnih tržnih ovir in neuspehov pri izvajanju energetske učinkovitosti sami ekonomski instrumenti verjetno ne bodo povečali potenciala ukrepov za energetske učinkovitost.

Potrebne so tudi druge politike, kot sta analitični in vedenjski DSM, ki lahko podpreta varčevanje z energijo in izboljšanje energetske učinkovitosti v javnih stavbah.

Priporočilo Evropske komisije, da je treba dati prednost uporabi EPC za naložbe v energetske učinkovitost ter odpraviti netrajne in ne-tehnološke ovire, vključno z ovirami pri obnašanju in vedenju uporabnikov, saj je potencialni prihranek energije zaradi ukrepov, usmerjenih v obnašanje, v razponu 5-20% .

Več EU programov podpira projekte, katerih cilj je povečanje energetske učinkovitosti (npr. 33 ETC 2007/2013) v javnih stavbah, kar odpravlja ovire pri doseganju energetske učinkovitosti ter odpravlja zaviranje naložb v trajnostno energijo, kot so finančni / pravni / upravni okvir, vedenje potrošnikov, pomanjkanje ustreznega znanja in ozaveščenosti o koristih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti.

Težava je tudi v tem, da finančni in gospodarski instrumenti na trgu trenutno interpretirajo naložbe kot tehnološke in ne kot ne-tehnološke.

Zato je težko »integrirati« že obstoječe finančne instrumente z DSM sistemi, ampak je bolj smiselno smatrati, da so novi instrumenti zasnovani za financiranje naložb v ne-tehnološke ukrepe, kot so »socialno« investicijsko izobraževanje in vključevanje uporabnikov, ki so - glede na javne stavbe - lastniki, upravljavci in končni uporabniki stavbe.

Posamezna razprava se lahko izvede o tako imenovani EPIC (ang. Energy Performance Integrated Contract) - Integrirana pogodba o energetske zmožljivosti (razvita kot integrirano orodje projekta TOGETHER), katere cilj je oblikovanje, z vključitvijo organizacijskih in vedenjskih vidikov v obstoječi model EPC, investicijskega načrta, ki vključuje vse vidike energetske učinkovitosti: tehnološke, organizacijske in vedenjske intervencije.

Da bi odkrili najprimernejše izobraževalne poti in ukrepe za sprožitev vedenjskih sprememb, je treba „zagotoviti vpogled v gonilne sile, ovire in potrebne vplive na energetske vedenje“ (odlomek iz IEA) in zato odnos do „sprejemam“.

Politike, programi in finančni instrumenti morajo zato povečati faktor „sprejemljivosti“ v formuli, ki jo je zagotovila IEA: „Rezultat = potencial * sprejetje“, ki je pojasnjena v izročku D.T2.3.3 „DSM orodja“. Formula pravi, da potencial sam po sebi ni edino vprašanje. Naslednja težava je, kako doseči sprejetje ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti s strani uporabnikov stavb.

Uspešni DSM programi morajo zato delati na treh različnih vidikih: spodbujanje sprejemanja predlaganih ukrepov, razumevanje potenciala obsežnega uvajanja DSM in spremljanje rezultatov spremembe vedenja v smislu izboljšane energetske učinkovitosti stavb.

Wikipedija opredeljuje »Sprejemanje v človeški psihologiji« kot privolitev osebe v resničnost situacije, prepoznavanje procesa ali stanja (pogosto negativna ali neprijetna situacija), ne da bi ga poskušali spremeniti ali protestirati“.

Programi za upravljanje z energijo glede na povpraševanje običajno vključujejo pobude za informiranje in izobraževanje, ki bi morali podpirati - v celotni verigi uporabnikov stavbe za spopadanje z energetske učinkovitostjo ne le s tehnološkega vidika in da se strinjajo, da so prihranki energije in izboljšanje energetske učinkovitosti odvisni od skupnih prizadevanj posameznikov in s tem tudi od truda vsakega posameznika.

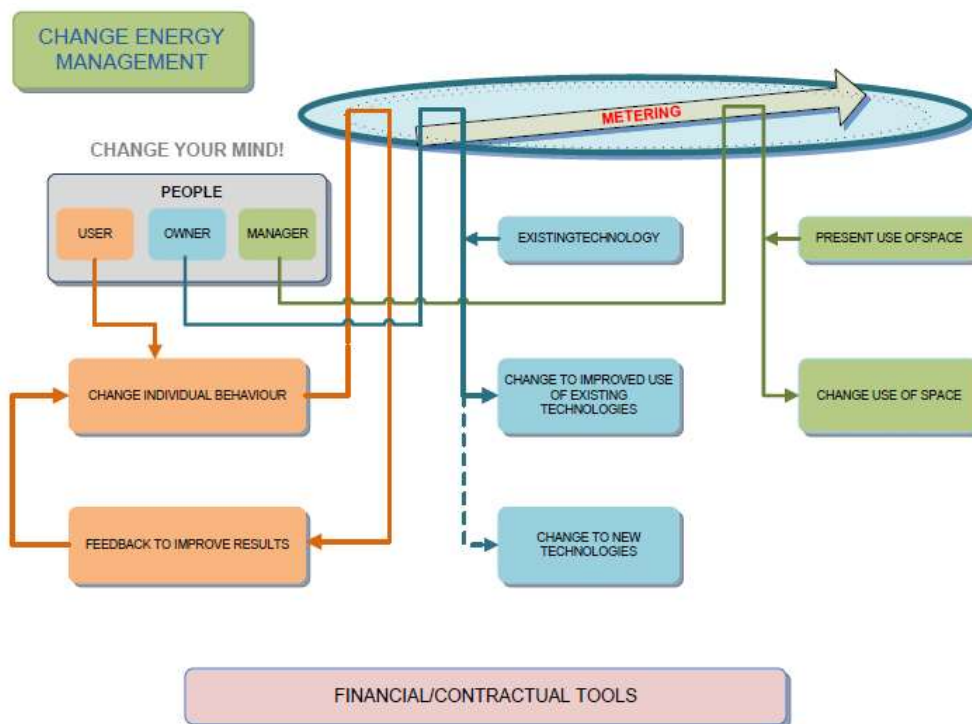
Dobro motivirano osebje lahko najbolje razvije in izvaja politike energetske učinkovitosti, ki so ključnega pomena za nadaljnje izboljšanje energetske učinkovitosti v njihovih organizacijah.

Zatorej je treba osebje (od najvišjega vodstva do zadnjega nivoja) in vse uporabnike stavb, ki porabljajo energijo, ozaveščati s kampanjami, ki obveščajo o možnostih za izboljšanje energetske učinkovitosti in posebnih DSM tehnikah.

DSM programi in politike se lahko spodbujajo in izvajajo na različnih ravneh, lokalne oblasti in vladne agencije pa lahko oblikujejo različne politike in predpise ter zagotavljajo subvencije za te programe in spodbujajo sprejemanje za uvajanje energetske učinkovitega načina življenja in racionalne pristope k izboljšanju energetske učinkovitosti.

Možnosti za pridobivanje znanja, kot so usposabljanja (formalna, neformalna, vzajemno učenje itd.), so ključni element za omogočanje zmožljivosti javne uprave in na splošno povedano, da organizacije izboljšujejo energetske učinkovitost s programi za zmanjšanje porabe energije, kar zmanjšuje povpraševanje z učinkovitejšimi postopki, stavbami, opremo in vedenjem.

4.4. Model sprememb, povezanih s sprejemanjem

Slika 14: Model sprememb, povezanih s sprejemanjem

V skladu s celotno vizijo projekta TOGETHER, morajo politike podpirati ukrepe za povečanje sprejemanja ukrepov, ki vplivajo na energetske vedenje končnih uporabnikov in spodbujanje energetske učinkovitega načina življenja.

Poznamo potencial, vendar moramo izboljšati, na primer, poslovne in vedenjske modele, ki končnim uporabnikom zagotavljajo boljše možnosti, da bodo učinkoviti. To so modeli, ki jih lahko uporabijo ponudniki energetskih storitev ali pa oblikovalci politik, ki odločajo, katere ukrepe je treba podpreti in kako spodbujati sprejemanje.

Drugi del spodbujanja sprejemanja je zagotoviti vpogled v gonilne sile, ovire in potrebe, ki vplivajo na energetske obnašanje končnega uporabnika. IEA v DSM združuje znanje družbenih znanosti in tehnologije za spodbujanje energetske učinkovitega načina življenja.

5. Sklep

Med izvajanjem projekta TOGETHER je postalo jasno, da imajo občine različnih držav različno raven znanja o orodjih za izboljšanje energetske učinkovitosti in načinih njihovega financiranja. Medtem ko so v nekaterih državah spremembe v vedenju bistveni del programov energetskega razvoja, se druge države osredotočajo zgolj na tehnične ukrepe za energetske učinkovitost, kot so izboljšanje energetske učinkovitosti stavb z izolacijo, zamenjavo vrat in oken ali obnova ogrevalnega sistema.

V razpravi o vnaprej določenih kazalnikih predstavljenih finančnih programov so bile pogosto predstavljene tudi nekatere zamisli o tem, kako bi lahko preprost program za izboljšanje energetske učinkovitosti postal bolj zapleten z vključevanjem deležnikov - z dejavnostmi za dvig ozaveščenosti ali celo globlje, z uporabo koncepta živih laboratorijev. Vključevanje uporabnikov stavb v zmanjšanje porabe energije je glavni cilj projekta TOGETHER.

V zgornjih poglavjih smo spremljali razvoj financiranja ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti od tradicionalnih posojil in lastnih sredstev, skozi različna teritorialna sodelovanja in raziskovalne projekte, do resnično inovativnih alternativnih metod financiranja. Nekatere od teh metod celo vključujejo uporabnike v finance, kot je metodologija množičnega financiranja (ang. Crowdfunding).

Če se občine zavedajo zgoraj navedenih orodij, lahko izvajajo širšo paleto naložb in spremljajočih dejavnosti ter najdejo tudi sodelujoče partnerje iz drugih regij, drugih držav.

Očitno je, da je za razumevanje teh orodij, za izbiro najboljše finančne metodologije in za pripravo uspešne aplikacije, potrebno poglobljeno znanje in izjemna strokovnost. Zaradi tega so v primeru kakršnih koli potreb po podpori, partnerji projekta TOGETHER na voljo za vse občine na območju srednje Evrope in naprej. Naše kontakte najdete na: <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/TOGETHER.html>.

Reference

- European Commission: EUROPEAN STRUCTURAL AND INVESTMENT FUNDS 2014-2020: Official texts and commentaries, November 2015
- Covenant of Mayors for Climate & Energy: Quick Reference Guide Financing Opportunities for Local Climate & Energy Actions (2014-2020)
- Terms of Reference: second Call for Proposals Urban Innovative Actions Initiative 16/12/2016 - 14/04/2017
- http://urbact.eu/sites/default/files/urbact_list_of_approved_operation_june_2016.pdf
- http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/is-my-region-covered/
- Module 14 Demand-side management - Sustainable energy regulation and policymaking for Africa
- https://www.iea.org/publications/insights/insightpublications/Mobilising_investment_EE.pdf
Mobilising investment in energy efficiency - Anuschka Hilke and Lisa Ryan
- <http://www2.nationalgrid.com/UK/Services/Balancing-services/Demand-Side-Response/>
- <http://www.ieadsm.org/wp/files/Strategy-Oct2015.pdf>
- EEA Achieving energy efficiency through behavioural change: what does it take?
- Other tools developed by the TOGETHER project that are D.T2.2.1 “EPIC -Energy Performance Integrated Contract”, D.T2.2.2 “Transnational Good Energy Governance Handbook” and D.T2.3.3 “DSM tools for the engagement of the building users”.

Slovar

Upravičenci

Upravičenec je javni ali zasebni organ, ki je odgovoren za začetek ali začetek in izvedbo ukrepov (v skladu s členom 2 (10) uredbe o skupnih določbah, ki so upravičene do sredstev iz programa).

Energetska učinkovitost

Izboljšave na področju energetske učinkovitosti se nanašajo na zmanjšanje porabljene energije za določeno storitev (ogrevanje, razsvetljava itd.) ali nivoja aktivnosti. Zmanjšanje porabe energije je običajno povezano s tehnološkimi spremembami, vendar ne vedno, ker je lahko tudi posledica boljše organizacije in upravljanja ali izboljšanih gospodarskih razmer v sektorju ("ne tehnični dejavniki") (Svetovni energetske svet, 2008: energetska učinkovitost). Politike po svetu: pregled in ocena).

Energetsko načrtovanje

Energetsko načrtovanje na teritorialni ravni zagotavlja okvir, povezan s politikami in gospodarskim razvojem, ki upošteva posebne lokalne/regionalne vzorce energetskega potreb in virov, ki služijo kot orodje za ublažitev podnebni sprememb in izboljšanje trajnosti.

Podjetništvo

Podjetništvo je treba razumeti kot miselnost in proces za ustvarjanje in razvoj gospodarske dejavnosti z mešanjem tveganj, ustvarjalnosti in / ali inovacij z dobrim upravljanjem, znotraj nove ali obstoječe organizacije (Evropska komisija, 2003: Zelena knjiga za podjetništvo v Evropi).

Varstvo okolja

Vsaka dejavnost, ki ohranja ravnovesje okolja s preprečevanjem kontaminacije in poslabšanja naravnih virov, z vključitvijo dejavnostmi, kot so: a) spremembe lastnosti blaga in storitev ter spremembe vzorcev potrošnje; b) spremembe proizvodnih tehnik; c) ravnanje z odpadki ali odlaganje v ločenih objektih za varstvo okolja; d) recikliranje; e) preprečevanje degradacije pokrajine (IUCN, 2011: opredelitve).

Upravljanje

Upravljanje se nanaša na ohranjanje usklajevanja in skladnosti med različnimi akterji z različnimi nameni in cilji (Pierre, 2000). Takšni akterji lahko vključujejo politične akterje in institucije, interesne skupine, civilno družbo, nevladne in transnacionalne organizacije.

Inovacije

Inovacija je uvedba novega ali bistveno izboljšanega izdelka (blaga ali storitve), procesa, novega načina trženja ali nove organizacijske metode v poslovnih praksah, organizacije na delovnem mestu ali zunanjih odnosov (OECD, Oslo Manual, 2005: Smernice za zbiranje in razlaganje podatkov o inovacijah).

Inovacijski sistemi in akterji

Inovacijski sistem je treba razumeti kot »mrežo institucij v javnem in zasebnem sektorju, katerih dejavnosti in interakcije sprožajo, uvažajo, spreminjajo in razširjajo nove tehnologije (Freeman, 1987)«. Udeleženci inovacijskega sistema vključujejo zainteresirane strani iz raziskovalnega in poslovnega sektorja, oblikovalce politik in javnih organov.

Celostno upravljanje z okoljem

Celostno okoljsko upravljanje pomeni celovit pristop k načrtovanju in upravljanju naravnih virov, ki zajema ekološke, socialne in gospodarske cilje. Upošteva medsebojne povezave med različnimi elementi in vključuje koncepte nosilnosti, odpornosti in trajnosti.

Makroregionalna strategija

Makroregionalna strategija pomeni celovit okvir, ki ga je podprl Evropski svet, ki ga lahko med drugim podpirajo skladi ESI, za obravnavanje skupnih izzivov, s katerimi se sooča določeno geografsko območje v zvezi z državami članicami in tretjimi državami, ki se nahajajo na istem geografskem območju ter imajo s tem korist okrepljenega sodelovanja in prispevajo k doseganju ekonomske, socialne in teritorialne kohezije (v skladu s členom 2 (31) Uredbe o skupnih določbah).

Obrobna regija / območje

Obrobno regijo / območje je treba razumeti kot marginalizirano ali slabo dostopno ozemlje. Ima nasprotno značilnosti osrednje regije. Obrobna regija ima večinoma značilnosti podeželske in le nekaj malega značilnosti večjih urbanih središč. Večina ljudi dela v primarnih dejavnostih, medtem ko so možnosti za zaposlitev in plače nižje kot v osrednjih regijah. Zato te regije pogosto trpijo zaradi izseljevanja.

Pilotni ukrepi

Pilotni ukrep pomeni izvajanje poskusnih shem za preskušanje, vrednotenje in / ali dokazovanje njihove izvedljivosti z namenom izkoriščanja teh rezultatov in prenosa praks na druge institucije in ozemlja.

Javna infrastruktura

Javna infrastruktura obsega infrastrukturo, ki je v javni lasti in / ali je namenjena javni uporabi, vključno z javnimi stavbami.

Regionalni akterji

Regionalni akterji so vse glavne zainteresirane strani, ki delujejo na regionalni ravni na določenem tematskem področju, neodvisno od njihovega pravnega statusa, in tako vključujejo javni in zasebni sektor. Ti sektorji vključujejo različne vrste subjektov, kot so javne uprave, ponudniki infrastrukture in upravljavci, interesne skupine, nevladne organizacije, raziskovalni centri, izobraževalne ustanove, podjetja, vključno z MSP itd.

Obnovljivi viri energije

Obnovljivi viri energije so raznolika skupina tehnologij, ki zajema energijo iz obstoječih energetskega tokov, iz tekočih naravnih procesov, kot so sonce, veter, tekoča voda, biološki procesi in geotermalni tokovi toplote.

Strategija pametne specializacije

Strategija pametne specializacije pomeni nacionalne ali regionalne inovacijske strategije, ki določajo prednostne naloge za doseganje konkurenčne prednosti z razvojem in usklajevanjem lastnih prednosti raziskav in inovacij s poslovnimi potrebami, da bi se na skladen način obravnavale nove priložnosti in razvoj trga, pri čemer se je treba izogniti podvajanju in razdrobljenosti prizadevanj; strategija pametne specializacije je lahko v obliki strateškega političnega okvira za nacionalne ali regionalne raziskave in inovacije (v skladu s členom 2 (3) uredbe o skupnih določbah) ali pa je vključena v ta okvir.

Trajnostni razvoj

Trajnostni razvoj pomeni uporabo naravnih virov na način, ki preprečuje nepopravljivo škodo za strukturo in delovanje ekosistema, izgubo nenadomestljivih značilnosti ali zmanjšanje odpornosti ekosistemov. Okoljske interese je treba obravnavati skupaj z družbenimi in gospodarskimi interesi, da bi preprečili nenadomestljivo izgubo naravnih značilnosti, funkcij ali procesov ter zagotovili dolgoročen in zanesljiv tok koristi od izkoriščanja obnovljivih virov. Zagotavljanje takšnega trajnostnega razvoja bo vključevalo pomembne ukrepe za obnovitev strukture in delovanja ekosistemov, kjer je tok koristi že zmanjšan ali oslabljen ali kjer je ogrožena odpornost ekosistemov (IUCN, 2011: Definicije).

Transnacionalno

Transnacionalno se razume kot povezovanje naslednjih načel:

- zagotoviti skupni razvoj projektov, upravljanje, financiranje in izvajanje,
- obravnavati teme skupnega interesa in skupne koristi,

- razviti prenosljive rezultate, ki jih lahko uporabljajo različni akterji in ozemlja.

Ciljne skupine

Ciljne skupine se nanašajo na tiste posameznike in/ali organizacije, na katere neposredno vplivajo dejavnosti in rezultati aktivnosti. Lahko uporabijo rezultate projekta v svojo korist ne glede na to ali so prejeli finančna sredstva oz. bili vključeni v projekt.

Kazalo slik

SLIKA 1: DELEŽ STAVB V KONČNI PORABI (2014), VIR: ODYSSEE, ENERDATA	3
SLIKA 2: PREGLED KORISTI ENERGETSKE PRENOVE STAVB.....	5
SLIKA 3: ESI SKLADI, KI PRISPEVAJO K STRATEGIJI EVROPA 2020 NA VSEH TREH PODROČJIH	7
SLIKA 4: UPRAVIČENOST DO SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA 2014-2020	9
SLIKA 5: PODROČJE UPRAVIČENOSTI DO TRANSNACIONALNEGA PROGRAMA PODONAVJE	14
SLIKA 6: OBMOČJE PROGRAMA CENTRAL EUROPE	15
SLIKA 7: PROGRAMI ČEZMEJNEGA SODELOVANJA 2014-2020	16
SLIKA 8: SKLOPI PROGRAMA "HORIZON 2020"	19
SLIKA 9: RAZPISI ZA PROGRAM "HORIZON 2020", POVEZANI Z ENERGIJO	20
SLIKA 10: OSNOVNI KONCEPT DELOVANJA EPC IN ESCO	31
SLIKA 11: POSTOPEK TIPIČNEGA MNOŽIČNEGA FINANCIRANJA	34
SLIKA 12: SLIKA OBNOVLJIVEGA SKLADA ZA PROJEKTE ZA IZBOLJŠANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI V JAVNEM SEKTORJU	37
SLIKA 13: TIPIČNA STRUKTURA MODELA NA PODLAGI RAČUNA	38
SLIKA 14: MODEL SPREMEMB, POVEZANIH S SPREJEMANJEM	44

Kratice in okrajšave

CHP	-	Soproizvodnja toplote in električne energije SPTE (Combined Heat and Power)
CoM	-	Konvencija županov (Covenant of Mayors)
DSM	-	Upravljanje z energijo glede na povpraševanje (Demand Side Management)
EBRD	-	Evropska banka za obnovo in razvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
EE	-	Energetska učinkovitost (Energy Efficiency)
EED	-	Direktiva o energetske učinkovitosti (Energy Efficiency Directive)
EEEF	-	Evropski sklad za energetske učinkovitost (European Energy Efficiency Fund)
EFSI	-	Evropski sklad za strateške naložbe (European Fund for Strategic Investments)
EIB	-	Evropska investicijska banka (European Investment Bank)
EnMS	-	Sistem za upravljanje z energijo (Energy Management System)
EPBD	-	Direktiva o energetske učinkovitosti stavb (Energy Performance of Buildings Directive)
EPC	-	Pogodba o energetske zmogljivosti (Energy Performance Contract)
ESCO	-	Podjetje za energetske storitve (Energy Service Company)
ESF	-	Evropski socialni sklad (European Social Fund)
ESIF	-	Evropski strukturni in investicijski skladi (European Structural and Investment Funds)
EU	-	Evropska unija (European Union)
GDP	-	Bruto domači proizvod (Gross Domestic Product)
GHG	-	Toplogredni plini (Greenhouse Gas)
ICT	-	Informacijska in komunikacijska tehnologija IKT (Information and Communication Technology)
IEA	-	Mednarodna energetska agencija (International Energy Agency)
MS	-	Države članice (Member States)
NGO	-	Nevladna organizacija (Non-governmental organization)
nZEB	-	Skoraj nič energijske stavbe (Nearly Zero Energy Building)
OP	-	Operativni program (Operational programme)
PDA	-	Pomoč pri razvoju projekta (Project Development Assistance)
PF4EE	-	Zasebne finance za energetske učinkovitost (Private Finance for Energy Efficiency)
PV	-	Fotonapetostni sistemi (Photovoltaic)
RES	-	Obnovljivi viri energije (Renewable energy sources)
SME	-	Mala in Srednje velika podjetja (Small and medium-sized enterprises)
TEN	-	Trans-European Networks (Vseevropska omrežja)
UIA	-	Urbani Inovativni Ukrepi (Urban Innovative Actions)